

Ungdommens stillas

En kartlegging og beskrivelse av tjenesten Stillasbyggerne samt ungdommers og samarbeidspartneres erfaringer

Mellblom, A.V., Engell, T., Bergseth, J., Baardstu, S. & Helland, S.S.

Utgiver:

Regionsenter for barn og unges psykiske helse
Forskergruppe forebygging og behandling
Mai 2021

Tittel:

Ungdommens stillas: En kartlegging og beskrivelse av tjenesten Stillasbyggerne samt ungdommers og samarbeidspartneres erfaringer.

Forfattere:

Anneli Viktoria Mellblom
Thomas Engell
Josefine Bergseth
Silje Kvam Bårdstu
Siri Saugestad Helland

Oppdragsgiver:

Stillasbyggerne ved Akershus Universitetssykehus

Publikasjonstype:

Rapport

ISBN elektronisk utgave: 978-82-92510-26-1

Innhold

1. Om rapporten	4
2. Bakgrunn	5
2.1 Psykisk helse og barnevern	5
2.2 Samarbeid mellom tjenester	5
2.3 Stillasbyggerne	6
2.4 Formålet med denne rapporten	7
3. Metode	8
3.1 Design	8
3.2 Utvikling av den konseptuelle modellen	8
3.3 Kvantitativ datainnsamling	8
3.3.1 Utvalg.....	8
3.4 Kvalitativ datainnsamling	9
3.4.1 Intervjuer med ungdom.....	9
3.4.2 Fokusgruppeintervjuer med barnevern og institusjon.....	9
3.4.3 Analyse.....	10
4. Resultater	11
4.1 Hvordan jobber Stillasbyggerne	11
4.1.1 Kjerneelementer i stillasbygging.....	11
4.1.2 Kjerneprinsipper i stillasbygging.....	13
4.1.3 Kjernepraksiser i stillasbygging (aktiviteter, prosesser og væremåte).....	15
4.1.4 Funksjon og tidlige utfall (proksimale mål).....	20
4.1.5 Utfall på mellomlang sikt (mediale).....	22
4.1.6 Utfall på lang sikt.....	23
4.1.7 Opplæring og implementering i Stillasbyggerne.....	24
4.2 Hvordan oppleves Stillasbyggerne?	25
4.2.1 Samarbeidspartneres erfaringer.....	25
4.2.2 Ungdommenes erfaringer.....	28
4.3 Styrker og utfordringer ved Stillasbyggerne	30
4.3.1 Utfordringer.....	30
4.3.2 Styrker.....	31
5. Diskusjon	33
5.2 Rapportens begrensninger	34
5.3 Konklusjon	34
Referanser	35

1. Om rapporten

Formålet med denne rapporten er å beskrive Stillasbyggernes arbeid, kartlegge hvordan ungdom og samarbeidspartnere opplever samarbeidet med Stillasbyggerne, samt undersøke styrker og svakheter ved Stillasbyggerne og deres implementering av tiltak. Målet er å fremskaffe kunnskap som kan bidra i videre utvikling og implementering av Stillasbyggerne og lignende tjenester, og målgruppen for denne rapporten er derfor både Stillasbyggerne selv og beslutningstakere, tjenesteutviklere, ledere og praktikere innen psykisk helsevern og barnevern. Rapporten er utarbeidet av en prosjektgruppe ved Regionsenter for barn og unges psykiske helse (RBUP øst og sør) på oppdrag fra Akershus Universitetssykehus (Ahus) ved Stillasbyggerne. Datainnsamlingen foregikk fra desember 2020 til mars 2021. Vi vil gjerne takke ungdommene, ansatte i

tjenestene og Stillasbyggerne for deres bidrag i datainnsamlingen.

I første del av resultatene i denne rapporten (kapittel 3.1) beskriver vi Stillasbyggernes tilbud i form av en konseptuell modell som er basert på Stillasbyggernes egne beskrivelser av sin tjeneste. I andre del av resultatene (kapittel 3.2) beskriver vi hvordan tilbudet til Stillasbyggerne oppleves av samarbeidspartnere og ungdom ved hjelp av kvantitative data fra en spørreskjemaundersøkelse til ulike samarbeidspartnere samt kvalitative data fra intervjuer med ungdom. I siste del av rapporten (kapittel 3.3) bruker vi kvalitative data fra saksbehandlere i barnevernet og ansatte på barnevernsinstitusjon som har samarbeidet med Stillasbyggerne. Basert på dette datamaterialet vil vi i siste del av denne rapporten kartlegge styrker og svakheter ved Stillasbyggerne som tjeneste.

2. Bakgrunn

2.1 Psykisk helse og barnevern

Både nasjonal og internasjonal forskning viser at barn og unge som mottar hjelp fra barnevernet har høyere forekomst av psykiske vansker enn barn og unge ellers i befolkningen [1;2]. Disse psykiske vanskene innebærer ofte sammensatte behov som krever koordinert hjelp fra flere ulike tjenester. For mange bidrar velferdsstatens tjenester til gode oppvekstvilkår og et dekkende tilbud, men forskning har vist at tjenestapparatet ikke alltid strekker til når den enkeltes utfordringer er mer komplekse og sammensatte [3]. En forutsetning for at barn og unge skal få nødvendig hjelp er at behovene fanges opp, men flere tilsynsrapporter har vist at barn og unge ikke får den oppfølgingen og hjelpen de trenger. En rapport fra RKBU Midt Trondheim konkluderte for eksempel med at hele 76% av unge i barnevernsinstitusjonene hadde en eller flere psykiske lidelser, men at bare 38% av disse oppga at de hadde fått hjelp fra psykisk helsevern. Sammenlignet med ungdom i den generelle befolkningen og med pasienter i barne- og ungdomspsykiatrien rapporterte ungdommene på barnevernsinstitusjonene også lavere livskvalitet [1].

2.2 Samarbeid mellom tjenester

Tilsynsrapporter som viser at barn og unge ikke har fått den oppfølgingen de har hatt behov for identifiserer manglende samhandling mellom ulike tjenester som et årsaksforklarende problem [3]. Ansvar skyves mellom tjenester, informasjon glipper, og ingen tar ansvaret for helheten eller koordineringen av tjenestene [2]. Dette kan medføre at behov ikke oppdages tidlig nok, og at barn og unge dermed ikke får den hjelpen de trenger. I tillegg står sektorprinsippet sterkt som rammebetingelse i norsk offentlig forvaltning, der de ulike sektorene beskrives som organisatoriske siloer. Dette medfører en tydelig avgrensning der hver silo har definerte ansvarsområder, juridiske reguleringer, økonomiske rammer, oppgaver, fag, og profesjonskunnskap som kan gjøre det vanskelig å samarbeide på tvers av tjenestene, og der hver tjeneste først og fremst behandler den delen av problemet som de selv har ansvaret for [2;3].

Som et alternativ til intervensjoner rettet mot bestemte ufordringer som psykisk helse, har det vokst frem modeller som mer fleksibelt kan møte de individuelle behovene til barn og unge med komplekse hjelpebehov. Et eksempel er *Wraparound Services* i USA – et teambasert tilbud basert på samarbeid, planlegging og koordinering av hjelpetilbud til barn, ungdom og familier med sammensatte vansker. Målet med *Wraparound* er å utarbeide en individuelt tilpasset plan for hjelpetiltak og å klargjøre rollene til de ulike instansene som er involvert. En viktig del av *Wraparound* er også balansen mellom formelle hjelpetilbud og mer uformell støtte i nettverk. Det viktigste prinsippet er at hjelpen skal basere seg på barnet, ungdommen eller familiens egendefinerte behov [4].

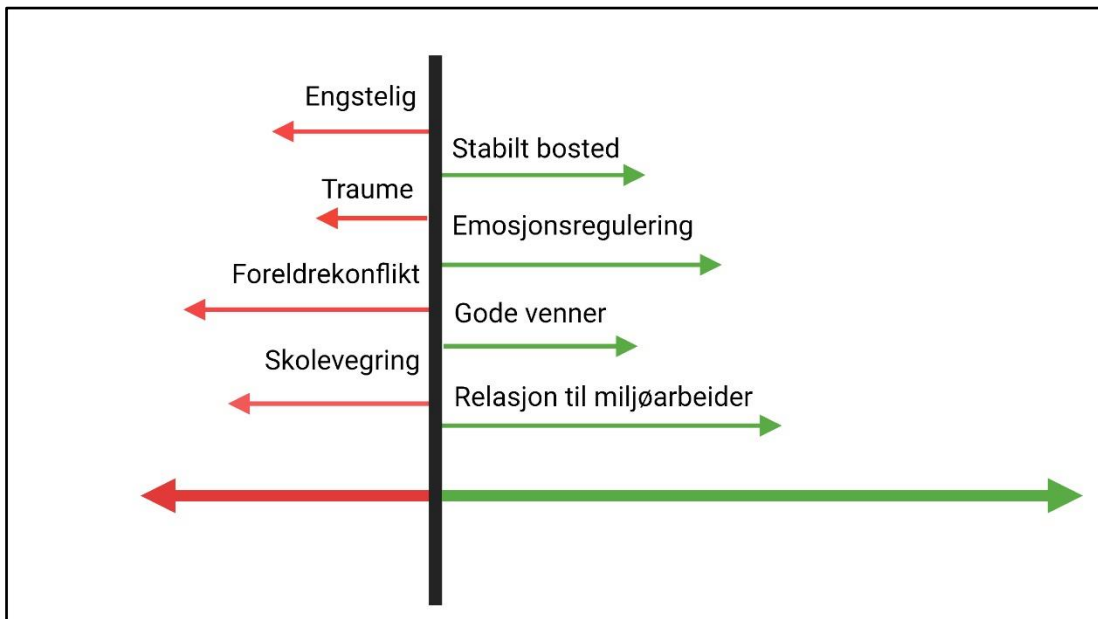
I en gjennomgang av studier er det funnet støtte eller delvis støtte for at *Wraparound* har en positiv effekt for utsatte barn og familier [5]. En meta-analyse viser signifikante positive effekter av *Wraparound* som tjeneste på fire ulike områder: ungdommens situasjon, atferd, funksjon, og tilpasning til samfunnet [6]. Analysen konkluderer med at den eksisterende forskningen så langt har gitt nyttig kunnskap om endringsmekanismer, hvordan tilbudet best kan implementeres og tilpasses ulike populasjoner, i tillegg til studier av kostnadseffektivitet og effekt. Det er derimot behov for å vite mer om komponentene i intervensjonen og implementeringen i tillegg til effektstudier.

2.3 Stillasbyggerne

Stillasbyggerne er en tjeneste som startet opp i 2015 med det formål å styrke samarbeidet mellom barnevernet og psykisk helsevern. Stillasbyggerne utgjør i dag en egen seksjon på avdeling BUP på Ahus og består av ni ansatte – både psykologer og barnevernfaglige rådgivere. Formålet med Stillasbyggernes arbeid er å hjelpe barnevernstjenesten med å gi et mer samordnet og helhetlig helse- og omsorgstilbud til målgruppen (barn og unge fra 0-23 år som bor i fosterhjem og på institusjoner). De forsøker å tette hullene som oppstår mellom barna og tjenestene, øke kvaliteten på barnevernstjenestens arbeid, og sy sammen en mer helhetlig oppfølging av både helse- og omsorgsbehov med barnets behov som utgangspunkt [7]. Målene er å 1) Fange opp og følge opp barn og unge med psykiske problemer under barnevernstjenestens omsorg; 2) Bidra til at målgruppa får høyere livskvalitet; og 3) Bidra til et godt samarbeid mellom barnevernstjenesten og deres samarbeidspartnere (deriblant spesialisthelsetjenesten).

Stillasbyggerne er et støttende tilbud i tillegg til det ordinære hjelpeapparatet, ikke en erstatning. En viktig grunntanke i Stillasbyggerne ligger i navnet; Stillasbyggerne skal bidra til at det bygges et støttende «stillas» rundt barnet eller ungdommen som fremmer utvikling og selvrealisering (videre i rapporten brukes «ungdom» til å omtale både barn og ungdom). Dette innebærer at ungdommen er i sentrum, og pilarene i det støttende stillaset kan omfatte omsorgspersoner, helse- og omsorgstjenester, venner og andre viktige personer og instanser i ungdommens liv. Stillasbyggerne er særlig opptatt av ressurser og muligheter i ungdommenes stillas. Basert på Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell [8], kan stillaset ses på som en analogi for de kontekstuelle faktorene og relasjonene som på ulike systemnivåer kan påvirke ungdommens liv (mikro-, meso-, ekso- og makrosystemene). Ungdommen kan ha både beskyttelsesfaktorer og sårbarheter i sine systemer, og faktorene kan handle om for eksempel omgivelser, relasjoner og ungdommen selv.

Stillasbyggerne har samarbeidsavtaler med 6 kommuner på Øvre Romerike. Stillasbyggerne bistår barnevernstjenestene med å kartlegge livskvaliteten og den psykiske helsen til alle ungdom under omsorg, og de kartlegger kvaliteten på ungdommenes stillas/nettverk. Der det ordinære hjelpeapparatet ikke har strukket til for ungdommen, engasjerer Stillasbyggerne seg med tiltak. Ungdom Stillasbyggerne engasjerer seg i kan ha komplekse og sammensatte utfordringer i sitt liv, både i omgivelsene sine og med seg selv. Det er derfor sjeldent enkle lineære veier til bedre livskvalitet, men det kan heller foreligge komplekse og sammensatte mekanismer som sammen kan skape en positiv utvikling. Derfor jobber Stillasbyggerne systemisk og individuelt tilpasset med både beskyttelsesfaktorer og risikofaktorer i ungdommens liv. Målet er at den samlede påvirkningen fra beskyttende/styrkende faktorer og risikofaktorer/sårbarheter i ungdommens liv skal være «vektet» mer og mer positivt, demonstrert i figur 1 med en vektormodell basert på disposisjonelle årsaksforklaringer [9]. For å lykkes med dette jobbes det med å styrke eller redusere enkeltfaktorer i ungdommens liv, med fokus på enkle årsakssammenhenger, og å skape endring gjennom sammensatte helheter, med fokus på endringer som oppstår som et resultat av påvirkning på flere interagerende faktorer.

Figur 1. Eksempel på en positivt vektet vektormodell for beskyttelses- og risikofaktorer for en ungdom. Lengden på grønne vektorer viser påvirkningsstyrken fra beskyttelsesfaktorer (styrkepotensial eller tendens), lengden på røde vektorer viser påvirkningsstyrken på risikofaktorer/sårbarheter.

2.4 Formålet med denne rapporten

Ettersom Stillasbyggerne er et relativt nytt tilbud som fortsatt er under utvikling, er et av målene i denne rapporten å fremskaffe kunnskap som kan bidra til videre utvikling av tilbudet. Et viktig utgangspunkt for å kunne vurdere styrker og svakheter ved et tjenestetilbud er å beskrive hva intervensjonen inneholder. Et overordnet mål ved denne rapporten er derfor å gi en grundig beskrivelse av hva tilbudet Stillasbyggerne gir. Vi bruker data fra flere kilder: 1) Samutviklingsmøter med Stillasbyggerne og dokumenter der de beskriver arbeidet sitt, 2) spørreskjema til Stillasbyggernes samarbeidspartnere, 3) fokusgruppeintervjuer med Stillasbyggerne der de svarer mer utdypende på spørsmål om deres tjeneste og hva det vil si å være en stillasbygger, 4) fokusgruppeintervjuer med saksbehandlere og ledere i barnevernet og på barnevernsinstitusjon som Stillasbyggerne samarbeider med, og 5) individuelle intervjuer med ungdom som har hatt kontakt med Stillasbyggerne. Data fra disse kildene er brukt til å svare på følgende problemstillinger:

- **Hva er kjerneelementene og kjernefunksjonene (konseptuell modell) i Stillasbyggernes arbeid?**
- **Hvordan opplever ungdom, saksbehandlere og samarbeidspartnere Stillasbyggernes arbeid?**
- **Hvilke styrker og svakheter har Stillasbyggernes arbeid, og hvordan kan svakheter/utfordringer forbedres?**

3. Metode

3.1 Design

Vi brukte blandede metoder for å svare på problemstillingene, inklusive flere informasjonskilder på flere tidspunkt [10]. Dette gjorde vi for at prosjektet skulle oppleves så lite inngripende som mulig i hverdagen til deltakerne, og for å kunne undersøke Stillasbyggerne i så naturlige omgivelser som mulig. Basert på samtaler med Stillasbyggerne, gjennomgang av dokumenter tilsendt fra Stillasbyggerne og observasjon av Stillasbyggernes teammøter utarbeidet vi en konseptuell modell for Stillasbyggerne. Spørreskjema og intervjuguider ble utviklet for å svare på problemstillingene. Kvantitative data ble analysert beskrivende og kvalitative data ble analysert tematisk.

3.2 Utvikling av den konseptuelle modellen

Vi innhentet informasjon om hvordan Stillasbyggerne jobber gjennom tre møter sammen med dem, der vi samarbeidet med Stillasbyggernes leder og ansatte om å konkretisere deres arbeidsmetoder, vi fikk stille spørsmål og observere et teammøte. Vi fikk også tilsendt skriftlig beskrivelse av deres faglige plattform og anonymiserte rapporter fra kartlegginger og «hvor skoen trykker» vurderinger (se helhetlig kartlegging). I tillegg har vi gjennomført et fokusgruppeintervju med ansatte i Stillasbyggerne, uten leder, for videre å informere om sin praksis. Basert på denne informasjonen utviklet vi en konseptuell modell som ble presentert for de ansatte i Stillasbyggerne for justering. Kvantitative data fra en spørreundersøkelse med samarbeidspartnere og analyser fra kvalitative intervjuer med samarbeidspartnere og ungdom ble brukt for å illustrere delene av modellen.

3.3 Kvantitativ datainnsamling

Et spørreskjema ble utviklet for å innhente informasjon om Stillasbyggernes arbeid fra samarbeidspartnere. Spørreskjemaet inneholder spørsmål om samarbeid mellom tjenester, samarbeid med Stillasbyggerne og brukerfornøydhets. Spørreskjemaet inneholder også spørsmål som kan gi en indikasjon på hvordan kjerneelementer i modellen etterleveres i praksis, om de oppnår sin funksjon, og om eventuelle forutsetninger ivaretas. Vi inkluderte også en skala som er utviklet av Martinussen og kolleger [11] for å måle samarbeid. Skalaen inneholder åtte spørsmål, hvorav fire er reverserte, der respondenter bes om å vurdere samarbeidsklima med andre tjenester på en fem punkts skala. Skalaen har vist å ha gode psykometriske egenskaper [11], noe som også ble funnet i dette datamaterialet.

3.3.1 Utvalg

Spørreskjemaet ble sendt ut til en e-postliste som Stillasbyggerne utarbeidet ved hjelp av dokumenter og møtoreferater som viser til tjenestene de har hatt kontakt med. Inkluderte tjenester var kommunale barnevernstjenester, barnevernsinstitusjoner, psykisk helsevern for barn og unge (BUP), pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) og lærere. På grunn av personvern hensyn ble aktuelle fosterforeldre invitert til å fylle ut spørreskjemaet via saksbehandlere i barnevernet. Vi sendte ut spørreskjemaet til 168 e-postadresser og mottok 92 ferdig utfylte skjemaer. Det endelige utvalget (n = 85) bestod av 66 kvinner og 19 menn mellom 19 og 65 år (gjennomsnittsalder = 44 år, standardavvik = 12.11 år) fordelt på tjenestekategoriene Saksbehandler i barnevernstjenesten (n = 16), familieveiledere i barnevernstjenesten (n = 2), barnevernsinstitusjon (n = 20), fosterforeldre (n = 18), BUP (n = 5), psykisk helsevern for voksne (n = 1), skole (n = 12), PPT (n = 2) og en kategori («Ingen av disse») for tilhørighet til tjenester som faller utenfor de forutnevnte (n = 12). For å forenkle fremstillingen av resultatene ble disse tjenestekategoriene videre delt inn i fire hovedkategorier: «Barnevernsinstitusjon», «Saksbehandlere i barnevernet» (bestående av saksbehandler og familieveileder i barnevernet), «Fosterforeldre» og «Andre samarbeidspartnere» (bestående av BUP, Psykisk helsevern for voksne, skole, PPT og «ingen av disse»).

Tjenestekategoriene «Barnevernsinstitusjon» og «Saksbehandler i barnevernet» rapporterer å ha vært mest i direkte kontakt med Stillasbyggerne (> 6 ganger eller mer; n = 13 og 12, henholdsvis), men det er noen innen kategorien «Barnevernsinstitusjon» som også opplyser å aldri ha vært i direkte kontakt med Stillasbyggerne (n = 6). I kategorien «Andre samarbeidspartnere» har de fleste vært i kontakt med Stillasbyggerne mellom 2-5 ganger (n = 18), mens en mindre del rapporterer å ha hatt kontakt mer enn 6 ganger (n = 9).

Et flertall av fosterforeldrene i utvalget har hatt minimal kontakt (< 2-5 ganger, n = 13; > 6 ganger, n = 4) med Stillasbyggerne. Dette skyldes at fosterforeldre i utgangspunktet ikke ble intervjuet som et ledd i den innledende kartleggingsprosessen i den gamle stillasbyggermodellen, men dette ble endret ved innføring av den nye modellen i 2020. Som en konsekvens av dette har majoriteten av fosterforeldre i utvalget kun møtt Stillasbyggerne et fåtall av ganger i forbindelse med kartleggingen av et barn eller en ungdom, og mange rapporterer også å ha et relativt tynt grunnlag for å kunne svare godt på spørsmålene om deres vurdering av samarbeid og grad av inkludering i prosessen rundt et bestemt barn eller ungdom i spørreskjemaet. Ettersom dette kan ha resultert i skjevheter i svarene fra fosterforeldrene, har vi valgt å ikke inkludere resultatene fra fosterforeldre når vi rapporterer om samarbeidet med Stillasbyggerne rundt et bestemt barn eller ungdom (kap 3.1).

I prosessen med informasjonshenting og kartlegging samt informasjonsdeling om kartleggingen (oppdatering/tilbakemelding), både på generelt grunnlag og vedrørende et bestemt barn eller ungdom, rapporterer flertallet av respondentene at dette har forekommet i form av et fysisk møte med Stillasbyggerne (> 50%), etterfulgt av telefonkontakt (> 40%) og digitalt møte (< 20%), mens en liten andel rapporterer «ikke relevant» (< 14%). Flertallet rapporterer videre at ansvarsgruppe- og samarbeidsmøter har funnet sted i form av fysisk møte (< 50%), etterfulgt av digitalt møte (> 20%) og telefonkontakt (10%), og med 18% som svarer «ikke relevant». Veiledning og konsultasjon har også primært forekommet i form av fysiske møter (49%), etterfulgt av telefonkontakt (35%) og digitalt møte (17%), mens over 20% svarer «ikke relevant».

3.4 Kvalitativ datainnsamling

For å få oversikt over hvordan Stillasbyggerne arbeider gjennomførte vi semistrukturerte kvalitative fokusgruppeintervjuer med saksbehandlere og ledere i barnevernet, ansatte i Stillasbyggerne samt individuelle intervjuer med ungdom. Intervjuguiden bygger på temaene i spørreskjemaet i tillegg til undersøkte styrker, svakheter og forbedringsmuligheter i stillasbyggermodellen. Intervjuguiden ble tilpasset helt frem til bruk slik at vi hadde muligheten til å undersøke nye temaer som ble oppfattet som relevante underveis.

3.4.1 Intervjuer med ungdom

Hensikten med å intervju ungdommer var å få innsikt i hvordan ungdommen opplever hjelpen som Stillasbyggerne tilbyr. Inklusjonskriterier var at ungdommen var over 16 år, og er eller har vært en aktiv sak i Stillasbyggerne. Ungdommene ble rekruttert av Stillasbyggerne. Vi intervjuet to ungdommer digitalt (via Teams) og to ungdommer ved personlig oppmøte. Alle intervjuene ble tatt opp på lydopptak og senere transkribert. Intervjuene ble gjennomført med utgangspunkt i en tematisk intervjuguide. Temaene i intervjuet var ungdommens erfaringer med Stillasbyggerne, hvordan deres medvirkning ble sikret, og hvorvidt de opplevde at samarbeidet rundt dem ble påvirket av Stillasbyggernes arbeid.

3.4.2 Fokusgruppeintervjuer med barnevern og institusjon

For å belyse hvordan Stillasbyggernes arbeid oppleves av samarbeidspartnere intervjuet vi ansatte i barnevernet og på institusjon. Vi valgte å gjennomføre fokusgruppeintervjuer for å fremskaffe mer detaljert informasjon om hvordan de ansatte jobber med Stillasbyggerne, hvordan deres samarbeid fungerer, samt hvilke styrker og begrensninger de opplever ved Stillasbyggerne som tjeneste. Vi gjennomførte to fokusgruppeintervjuer med barnevernet (8 kontaktpersoner og 4 ledere fra 5 ulike barnevernstjenester), og et fokusgruppeintervju med institusjon (3 kontaktpersoner).

3.4.3 Analyse

Lydopptakene av intervjuene ble transkribert og videre analysert. De kvalitative intervjuene ble analysert med inspirasjon fra tematisk analyse [12], som er beskrevet som en egnet metode for å identifisere, analysere og rapportere mønstre i datamaterialet. Analysen består av seks steg: 1) Å bli kjent med datamaterialet; analyseprosessen startet med at to av forskerne leste gjennom alle intervjuene og tok notater over hovedfunn, 2) koding av datamaterialet; forskerne møttes og diskuterte koder, strukturert etter intervjuguiden, 3) sortering etter temaer; vi brukte Excel for å kode intervjuene. Først kodet begge forskerne samme intervju separat og møttes deretter for å diskutere og endre koder. Når vi var enige kodet vi resten av intervjuene. 4) Gjennomgang av kategoriene; i neste fase genererte vi tema, 5) definering og benevning av kategoriene; for å sikre oss at analysen fanget hvert temas innhold ble disse diskutert og navnene definert med resten av forskerteamet, 6) produksjon av skriftlig arbeid; til sist skrev vi ut resultater og relaterte dem til hensikten med studien ved bruk av støttende sitater.

4. Resultater

4.1 Hvordan jobber Stillasbyggerne

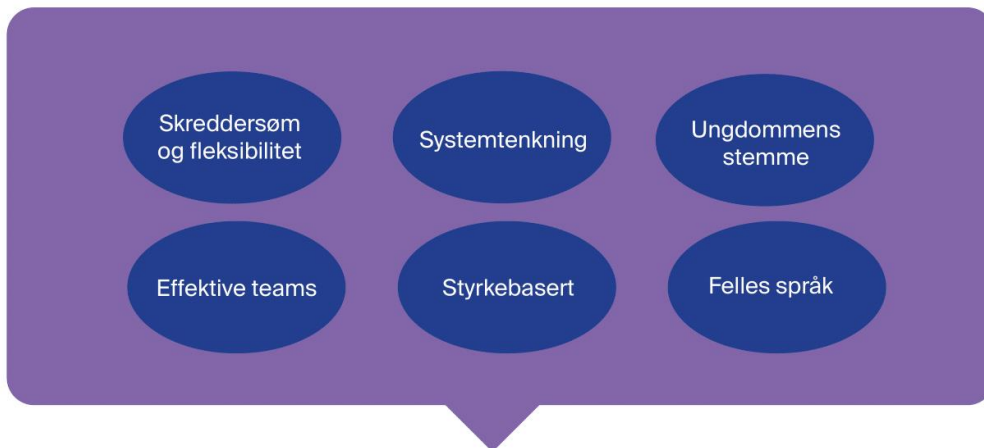
Denne beskrivelsen av stillasbyggermodellen er basert på Stillasbyggernes egne beskrivelser av sin tjeneste (samtaler, møter, dokumenter og fokusgruppe), samt validering med Stillasbyggerne. Beskrivelsen introduserer først noen sentrale grunntanker i Stillasbyggerne og hvilke kjerneelementer Stillasbyggerne består av (prinsipper og praksiser). Videre beskrives målene Stillasbyggerne ønsker å oppnå på kort og lang sikt, og avslutningsvis nevnes noen av Stillasbyggernes opplærings- og implementeringsaktiviteter. Vi har valgt å illustrere elementene i modellen med sitater fra intervjuene med Stillasbyggerne, samarbeidspartnere og ungdom. Etter sitatet presenterer vi fra hvilket intervju det kommer fra i parentes.

Stillasbyggerne er i stor grad verdibasert. Hensynet til grunnleggende prinsipper som systemtenking, individuell skreddersøm og medbestemmelse gjør at stillasbygging kan arte seg svært forskjellig for ulike ungdommer og situasjoner. Det er derfor vanskelig å gi en konkret oppskriftsbeskrivelse av innholdet i stillasbygging, slik man gjerne gjør i for eksempel spesifikke psykososiale programmer eller psykologiske behandlingstiltak. Stillasbygging kan best forstås som en verdibasert arbeidsmåte som kommer til uttrykk gjennom spesifikke kjerneprinsipper og kjernepraksiser med en blanding av generisk innhold (dvs. innhold som ofte er likt på tvers av ungdom og omstendigheter) og idiosynkratisk innhold (dvs. innhold som er særegent for én ungdom eller omstendighet).

4.1.1 Kjerneelementer i stillasbygging

Kjerneelementer kan anses som de viktigste bestanddelene en tjeneste, arbeidsmåte eller et tiltak består av – de er elementene som utgjør helheten. Kjerneelementer kan være underliggende verdier og prinsipper eller konkrete praksiser. Stillasbygging som tjeneste eller arbeidsmåte kommer til uttrykk gjennom prinsipper og forståelser som ligger til grunn når stillasbygging praktiseres. Praksiser i stillasbygging består av både avgrensede aktiviteter og pågående prosesser over tid, og de kan foregå på tvers av tjenestenivåer (individ-, team-, tjeneste-, og systemnivå). Figur 2 er en grafisk fremstilling av stillasbygging. Utdypning av innholdet i modellen følger under.

PRINSIPPER

Praksiser (aktiviteter og prosesser)

Figur 2. Konseptuell modell for innholdet i stillasbygging. Prinsipper refererer til kjerneprinsippene i stillasbygging, etterfulgt av praksiser på kort, medium og lang sikt.

4.1.2 Kjerneprinsipper i stillasbygging

Skreddersøm og fleksibilitet

Stillasbygging skal tilpasses til barnet eller ungdommens individuelle situasjon og muligheter. Barn og ungdom som Stillasbyggerne engasjerer seg i kan ofte ha komplekse og sammensatte utfordringer i sitt liv, samt forskjellige forutsetninger og ressurser for hjelp og bedring av sin situasjon. Stillasbyggerne inkluderer derfor en omfattende kartlegging av behov og ressurser hos ungdommen selv og i stillaset rundt ungdommen. Tiltaksplan og oppfølging skal skreddersys til behov og muligheter som avdekkes gjennom kartlegging og samtaler. Høy grad av fleksibilitet i arbeidet er nødvendig for å imøtekomme variasjon i avdekkende behov, og for å respondere på nye behov og situasjoner som forekommer underveis. Stillasbyggerne er også «arenafleksible», og kan jobbe på tvers av kommunegrenser, sektorer og tjenester. Skreddersøm til ungdommens behov har forrang foran spesifikke tiltak eller praksiser. En stillasbygger forklarte denne fleksibiliteten slik:

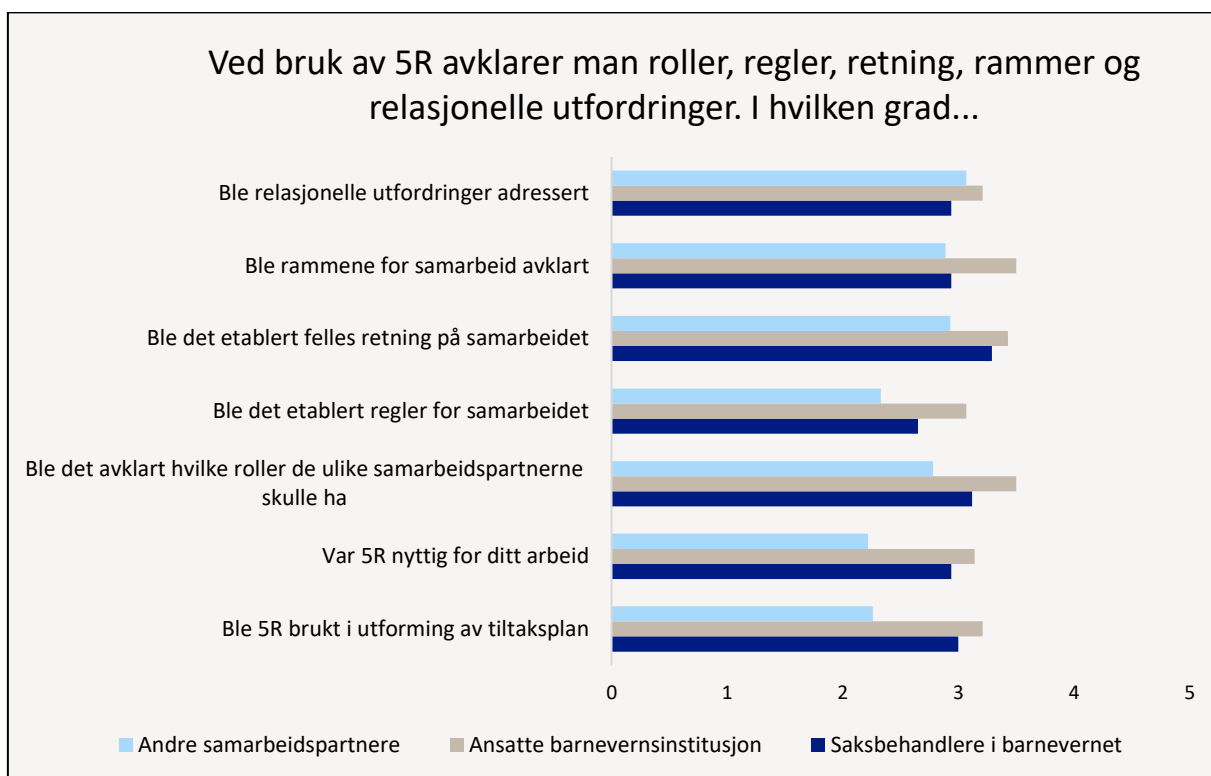
«[...] man må klare å tenke litt utenfor boksen og være fleksible, vi er som en kameleon som endrer oss etter hva som kreves. Og det å kunne skifte farge eller skifte, ja, posisjon og vite hvilken hatt man har, tenker jeg er ganske viktig» (stillasbygger)

Effektive teams

Stillasbygging foregår i verdibasert teamarbeid som kjennetegnes ved bruk av komplementerende kompetanser og en felles forståelse av kjerneprinsippene for stillasbygging. I arbeidet med en bestemt ungdom og ungdommens stillas skal Stillasbyggerne fortrinnsvis jobbe i duo, der én har barnevernsfaglig kompetanse og den andre er psykolog (spesialist). Arbeid i duo skal sikre kontinuitet i oppfølging og færre relasjonsbrudd for ungdommene og samarbeidspartnere, samt redusere sårbarhet ved fravær. Duoene forsøker å fremme teamarbeid blant parter involvert i ungdommens stillas, og fokuserer på faktorer som hemmer og fremmer et effektivt teamarbeid [13]. Dette kan for eksempel inkludere å jobbe med samarbeidsutfordringer ved bruk av metakommunikasjon og fasilitering av planleggingsarbeid for å fremme en felles forståelse og retning. De benytter seg av teamutviklingsverktøyet 5R [14] som skal sikre avklarte rammer, rolleavklaringer, retning, regler, og relasjoner i samarbeidet. Duoene er også del av et større team internt hos Stillasbyggerne som jevnlig diskuterer hverandres saker og reflekterer over sin praksis. En sentral aktivitet for det større teamet hos Stillasbyggerne er «fargelegging» som forekommer etter kartleggingen av ungdom og stillas (se fargelegging under helhetlig kartlegging).

«Det finnes ikke én Stillasbygger på en måte, det finnes ikke en Stillasbygger uten et team [...] vi er jo veldig fleksible, og situasjonen kan jo endre seg fort for de barna her. Derfor er vi jo veldig gode til å hele veien reflektere over hva vi gjør nå, hadde det den effekten vi ønsket at det skulle ha. Også fordi vi jobber i duo ikke sant, så snakker vi hele tiden om hva det er vi driver med» (stillasbygger)

Figur 3 viser hvilke erfaringer Stillasbyggernes samarbeidspartnere har med 5R i forbindelse med samarbeidet om en bestemt ungdom. Figuren viser at ansatte ved barnevernsinstitusjon skårer høyest på spørsmålet/temaet som omhandler roller, regler, rammer, og hvorvidt relasjonelle utfordringer ble avklart. Det var gjennomgående lavere skårer på om det ble etablert regler for samarbeidet, og i hvilken grad 5R var nyttig for samarbeidet.

Figur 3. Erfaringer med 5R modellen blant Stillasbyggenes samarbeidspartnere fordelt på tjenestegrupper. Svarene ble oppgitt på en skala fra 1 (ikke i det hele tatt) til 5 (i svært stor grad) og figuren viser gjennomsnittskåre for hver tjenestegruppe.

Systemtenkning

Som nevnt i innledningen er Stillasbyggerne opptatt av ressurser og muligheter i ungdommens stillas, og dette stillaset kan ses på som en analogi for de kontekstuelle faktorene og relasjonene som på forskjellige systemnivåer kan påvirke ungdommens liv (mikro-, meso-, ekso-, og makrosystemene; 8). Ungdommen kan ha både beskyttelsesfaktorer og sårbarheter i sine systemer, og faktorene kan handle om for eksempel omgivelser, relasjoner og ungdommen selv. Stillasbyggerne bruker en egen metode for å kartlegge disse ressursene og sårbarhetene («hvor skoen trykker», se helhetlig kartlegging). Stillasbyggerne jobber for å mobilisere stillaset og ungdommen til å styrke beskyttelsesfaktorene og redusere eller håndtere sårbarhetene. Det er derfor summen av endringer i påvirkningsfaktorer som over tid skal gi bedring i ungdommens liv eller fravær av uønsket utvikling. Fokuset er gjerne ikke på endring som resultat av ett spesifikt tiltak, men på små og store positive og oppnåelige påvirkninger og mekanismer i ungdommens systemer over tid.

«Vi er jo kanskje den tjenesten som ser helheten da, mens andre har veldig sånne avgrensa mandater ofte» (stillasbygger)

Styrkebasert

Tilknyttet systemtenkning er Stillasbyggerne også opptatte av å sette søkelys på, og løfte frem, styrker og ressurser hos ungdommen og i ungdommens stillas fremfor et ensidig fokus på å avhjelpe, korrigere eller behandle sårbarheter.

Ungdommens stemme

Ungdommens medbestemmelse i eget liv og utvikling står sentralt i stillasbygging. Ungdommen selv skal stå i sentrum i sitt utviklingsprosjekt, og Stillasbyggerne jobber med å fremme ungdommens stemme i stillaset. Ungdommene bestemmer selv hvor mye eller lite kontakt de vil ha med Stillasbyggerne og hvor delaktige de er i kartleggingsfasen og videre aktiviteter. Når Stillasbyggerne engasjerer seg direkte med ungdommen (i såkalte røde saker, se helhetlig kartlegging) står relasjonsbygging med ungdommen sentralt, og Stillasbyggerne ønsker å involvere ungdommen som del av stillas-teamet for å fremme eierskap til egen utvikling. At Stillasbyggerne blir kjent med ungdommen før de leser saksmappen/journalen trekker ungdommene selv frem som sentralt for tillit.

«Så jeg føler at jeg fikk på en måte velge mine egne mål, jeg fikk egentlig velge alt, det var på en måte, det var jo meg det handlet om. Så hun var veldig bestemt på at vi ikke skulle gjøre noe som jeg ikke syntes var greit da, og hun var også veldig flink til å spørre meg hva jeg ville få ut av møtene, sånn at jeg også kunne reflektere litt om hva jeg egentlig trenger hjelp med, og hva jeg egentlig har lyst til å få orden på da» (ungdom)

Felles språk

Stillasbyggerne forsøker å fremme et felles språk i stillaset slik at alle parter bruker språk og begreper som er kjente og forståelige for alle. De beskriver det selv som å «forene allværsjakkene og dressjakkene». Denne foreningen går flere veier ved at de både er opptatte av å få ned bruken av unødvendig fagsjargong som virker splittende, beskrive/gi opplæring i sentrale fagbegreper som er nyttige å kjenne, og å sette beskrivelser i vanlig språk fra for eksempel en fosterforelder i en faglig kontekst med fagspråk.

«Også bruker vi hverandre til oversettingsarbeid i møtene, hvis det er ord eller fagtermer som vi synes blir for tekniske, så spør vi hva betyr det egentlig... man kan føle seg litt dum hvis man spør. At vi heller tar på oss den der. Det er vi gode på» (stillasbygger)

4.1.3 Kjernepraksiser i stillasbygging (aktiviteter, prosesser og væremåte)

Relasjonsbygging

Relasjonsbygging med både ungdom og parter i stillaset er pågående prosesser som står sentralt i stillasbygging. Det er også en sentral praksis i stillasbygging å bidra til relasjoner mellom parter i stillaset – det å «spille relasjoner gode» (for eksempel lærer og ungdom, kontaktperson og ungdom, eller omsorgsperson og kontaktperson i barnevernet). For å lykkes med relasjonsbygging bruker Stillasbyggerne en rekke aktiviteter, men særlig viktig er også deres fremtoning og væremåte. Nedenfor følger noen stikkord for dette, som går igjen i både dokumentanalyser og kvalitative analyser i studien.

Med ungdom:

Aktiviteter og prosesser: uformelle samtaler og oppfølging, møtes på ungdommens arena.

Væremåte: åpen og transparent, lite påtrengende, men tilgjengelig, støttende, tålmodig og inkluderende.

Med stillas (fagpersoner):

Aktiviteter og prosesser: oppsøke kontakt, informasjonsmøter, bli-kjent møter, etablere rutiner for kontakt, spille god overfor omsorgspersoner, utforske og utfordre vanskeligheter i samarbeidet.

Væremåte: ydmyk, anerkjennende, inkluderende, tilpasset språk og faglighet, utforskende, tålmodig og utholdende, i bakgrunnen, tilpasningsdyktig, finne balansegang mellom støttende og påtrengende.

«Vi jobber veldig bevisst for å komme i en posisjon hvor vi er så trygge på hverandre at vi kan være så kritiske som vi har behov for å være» (stillasbygger)

Helhetlig kartlegging

Helhetlig kartlegging av ungdommen og ungdommens stillas er utgangspunktet for videre stillasbygging. Kartleggingen skal skape en oversikt over barnets helse og livskvalitet, samarbeidet i ungdommens stillas, samt ressurser og sårbarheter hos ungdommen og i stillaset. Dette kartlegges ved hjelp av spørreskjemaer, intervjuer og samtaler, og dokumentanalyser. Kartleggingen er tredelt:

1. Innledende tilstandskartlegging
2. Analyse av kartleggingen i fellesskap (fargelegging)
3. Utvidet kartlegging ved behov (røde saker)

1. Innledende tilstandskartlegging

Spørreskjemaer sendes til ungdom (livskvalitet, psykisk helse) og omsorgspersoner (livskvalitet, psykisk helse og utviklingsnivå om alder tilsier det). Samtaler/intervjuer gjennomføres med kontaktpersoner i barnevernet, og fortrinnsvis også med omsorgspersoner. «Hvor skoen trykker»-metoden [15] er en sentral metode i dette kartleggingsarbeidet og i videre vurderinger av hvilke tiltak som skal settes inn. Denne metoden kartlegger ressurser (beskyttelsesfaktorer) og sårbarheter (risikofaktorer) i ungdommens stillas og ved ungdommen selv, og fremstiller disse grafisk i et nettverkskart. Dette gir en helhetlig oversikt over ungdommens stillas og gjør det mulig å identifisere hvor i stillaset «skoen trykker», og det derfor bør vurderes tiltak.

2. Analyse og fargelegging

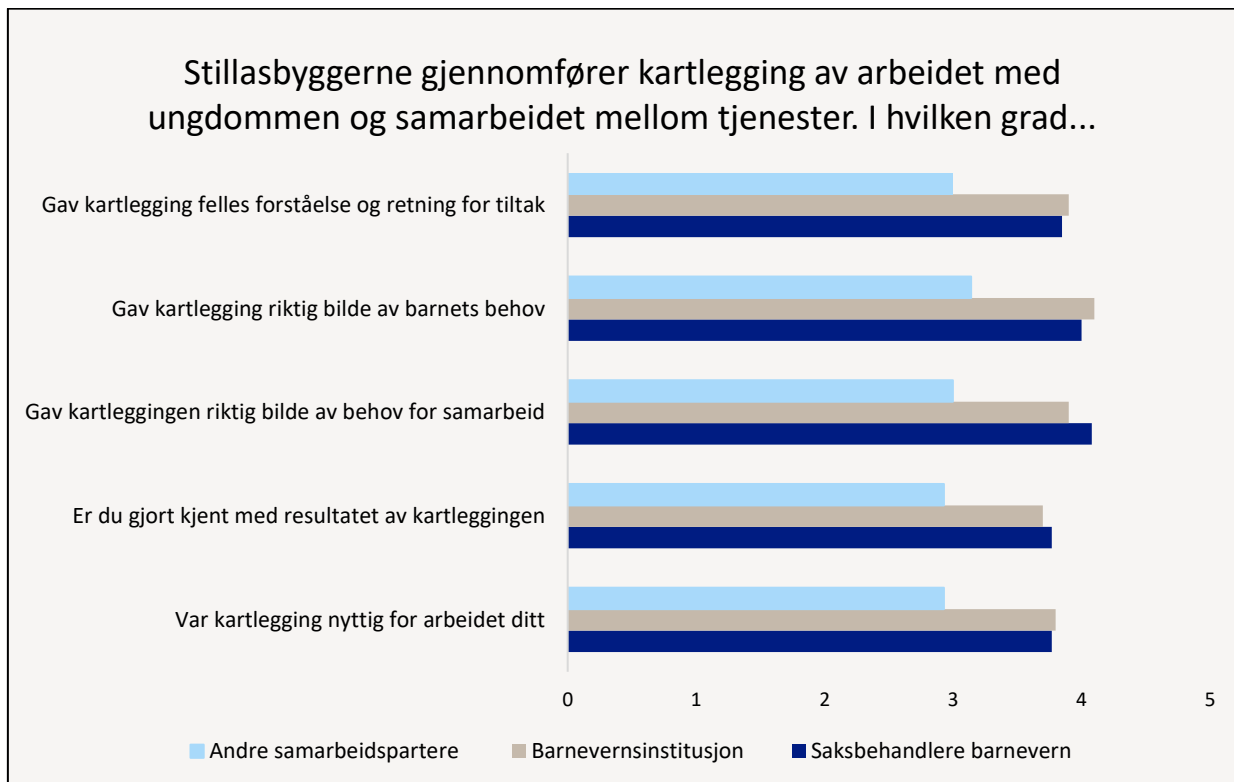
Basert på innhentet informasjon gjennomfører Stillasbyggerne et teammøte hvor de ferdigstiller en «hvor skoen trykker»-analyse, kategoriserer alvorlighetsgraden på behov i saken etter farge (grønn, gul og rød gruppe), og utarbeider en skriftlig kartleggingsrapport som deles med sentrale kontaktpersoner i stillaset (for eksempel barnevernstjenesten, institusjonen, eller BUP). Stillasbyggerduoen gjennomgår rapporten med sentrale kontaktpersoner i barnevernet og justerer rapporten ved behov.

3. Utvidet kartlegging (røde saker)

Dersom saken havner i rød gruppe gjennomføres det en utvidet kartlegging. Utvidet informasjonsinnhenting gjennomføres ved behov, for eksempel samtale med behandler i BUP, lærer, eller biologiske foreldre. Dersom det ordinære hjelpeapparatet er utprøvd, eller ungdommer ikke ønsker mer hjelp fra det ordinære hjelpeapparatet, inviteres ungdommen til uformelle samtaler med stillasbyggerduoen dersom det vurderes som hensiktsmessig. Prinsippet om relasjonsbygging står her sentralt. Samtalearena både i kartleggingsfasen og under videre oppfølging er fleksibel etter ungdommens ønske (for eksempel bilkjøring, fritidsaktiviteter, turer, telefoner, eller SMS). Dokumentanalyse av barnevernsmappe og/eller helsejournal gjennomføres ved behov etter samtykke fra ungdommen. En oppdatert tilstandsrapport deles med sentrale kontaktpersoner i stillaset. Denne rapporten kan også fungere som et nyttig sammendrag av ungdommens barnevernsmappe for miljøarbeidere.

Resultater fra spørreskjemaer viser at saksbehandlere i barnevernet og ansatte i barnevernsinstitusjoner i stor grad rapporterer at kartleggingen til Stillasbyggerne ga felles forståelse og retning for tiltak, og at

kartleggingen ga et riktig bilde av barnets behov og behovet for samarbeid (se figur 4). Andre samarbeidspartnere skåret noe lavere, noe som er forståelig ettersom de ikke har en like aktiv rolle i kartleggingen.

Figur 4. Vurdering av Stillasbyggernes kartleggingsprosess fordelt på tjenestegrupper. Svarene ble oppgitt på en skala fra 1 (ikke i det hele tatt) til 5 (i svært stor grad) og figuren viser gjennomsnittskåre for hver tjenestegruppe.

Felles plan og forståelse

Basert på kartleggingen i alle røde saker og i de fleste gule saker utarbeider stillasbyggerduoen og parter i stillaset en felles tiltaks- og oppfølgingsplan. Prinsippet om teamarbeid står sentralt, og Stillasbyggerne jobber med å fremme en felles forståelse av ungdommens situasjon og behov, og forsøker å fremme en felles retning for å hjelpe ungdommen med sitt utviklingsprosjekt. Aktuelle tiltak kan være aktiviteter sammen med ungdommen og tiltak rettet mot stillaset. Her er prinsippene skreddersøm og medbestemmelse viktige, og tiltakene arter seg derfor ofte forskjellig etter behov og muligheter. Se «tiltaksbistand» under kjernepraksiser for å se typiske eksempler på tiltak Stillasbyggerne bistår med. I utformingen av felles plan brukes 5R-metoden som skal sikre avklarte rammer, roller, retning, regler og relasjoner rundt samarbeid i stillaset.

Tiltaksbistand

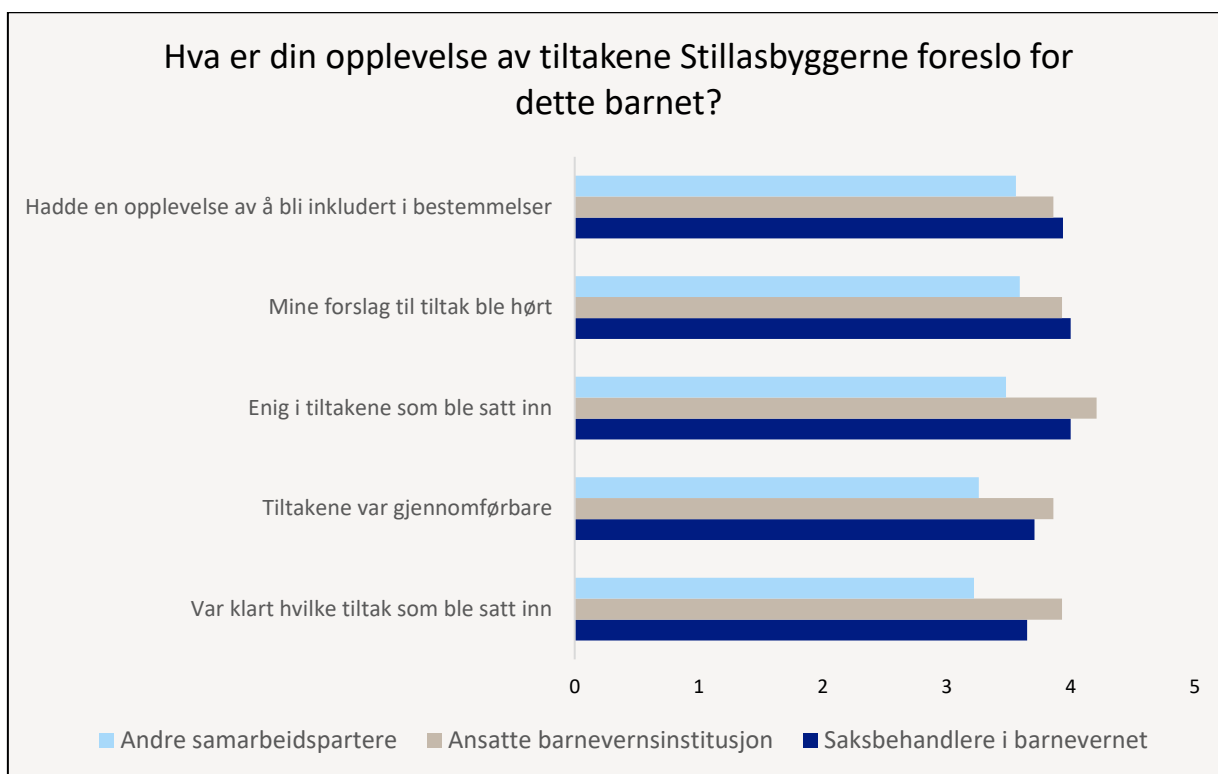
Stillasbyggerne bistår i fasilitering eller gjennomføring av tiltak ved behov. Hovedvekten av Stillasbyggernes tiltaksbistand foregår i stillaset og i tjenestene, men dersom det ordinære hjelpeapparatet er utprøvd, eller ungdommen ikke ønsker mer kontakt med hjelpeapparatet, bistår også Stillasbyggerne med tiltak og støtte direkte mot ungdommen. Type tiltak/støtte, innhold og mengde varierer utfra ungdommens og stillasets behov («hvor skoen trykker») spesifisert etter 5R-metoden.

Eksempler på typisk tiltaksbistand kan være:

- Bistå med skriving av henvisning til BUP, for eksempel ved at psykologspesialisten i stillasbyggerduoen hjelper til med å skrive henvisninger på et psykologfaglig språk.
- Konflikthåndtering mellom parter i stillaset.
- Fasilitering av samarbeidsmøter og ansvarsgrupper i stillaset.
- Uformelle samtaler og oppfølging med ungdom på deres arenaer.
- Veiledning og støtte til livsmestring og utvikling (for eksempel relasjonell og emosjonell kompetanse, praktisk bistand og utviklingsstøttende tiltak).
- Psykoedukasjon og psykologisk behandling med ungdom.

«De er veldig fleksible og stiller opp på de måtene som vi trenger, nærmest som et tiltak i en kortere periode i påvente av tiltak. Hadde blant annet en ungdom som var i behov av psykisk helsehjelp når koronasituasjonen oppsto, og psykisk helsehjelp var lange køer og det var vanskelig å få kontakt der, hvor de da steppet inn som en samtalepartner for den ungdommen over en periode da» (samarbeidspartner).

Samarbeidspartnere hadde i stor grad en opplevelse av å bli inkludert i bestemmelser av tiltak for den bestemte ungdommen (se figur 5). Ansatte på barnevernsinstitusjon rapporterte høyest grad av enighet i tiltakene som ble satt inn, og at det var klart hvilke tiltak som ble satt inn.

Figur 5. Opplevelse av medbestemmelse av tiltak blant Stillasbyggernes samarbeidspartnere, fordelt på tjenestegrupper. Svarene ble oppgitt på en skala fra 1 (ikke i det hele tatt) til 5 (i svært stor grad) og figuren viser gjennomsnittskåre for hver tjenestegruppe.

Konsultasjon

Beslektet med tiltaksbistand driver Stillasbyggerne med konsultasjon og veiledning til kontaktpersoner i barnevernet, miljøarbeidere på institusjon samt lærere og andre i stillaset. Type veiledning, innhold og mengde varierer utfra behov spesifisert i 5R-avtalen og kontaktpersoners ønske. Metakommunikasjon brukes gjerne, der veiledningstemaet er hvordan man kommuniserer med ungdom og samarbeidspartnere. Målet med veiledningene er å gi kontaktpersoner i stillaset kompetanse som kan bidra til å forstå, støtte og hjelpe ungdommen, samt å trygge kontaktpersoner i sin rolle som hjelper. Dette kan inkludere veiledning i traumeforståelse og sensitivitet, relasjonelle ferdigheter, positiv forsterkning og forebygging av utagering, og bruk av tvang på institusjon.

«Hvis det er noe vi trenger veiledning på så kan vi ta kontakt. Og det kan være enten sånn helt generell veiledning eller retta inn mot de ungdommene som har samtykka. Det kan være litt sånn hvor bør vi henvende oss for å få hjelp, kan de ofte være gode på å veilede oss på»
(samarbeidspartner)

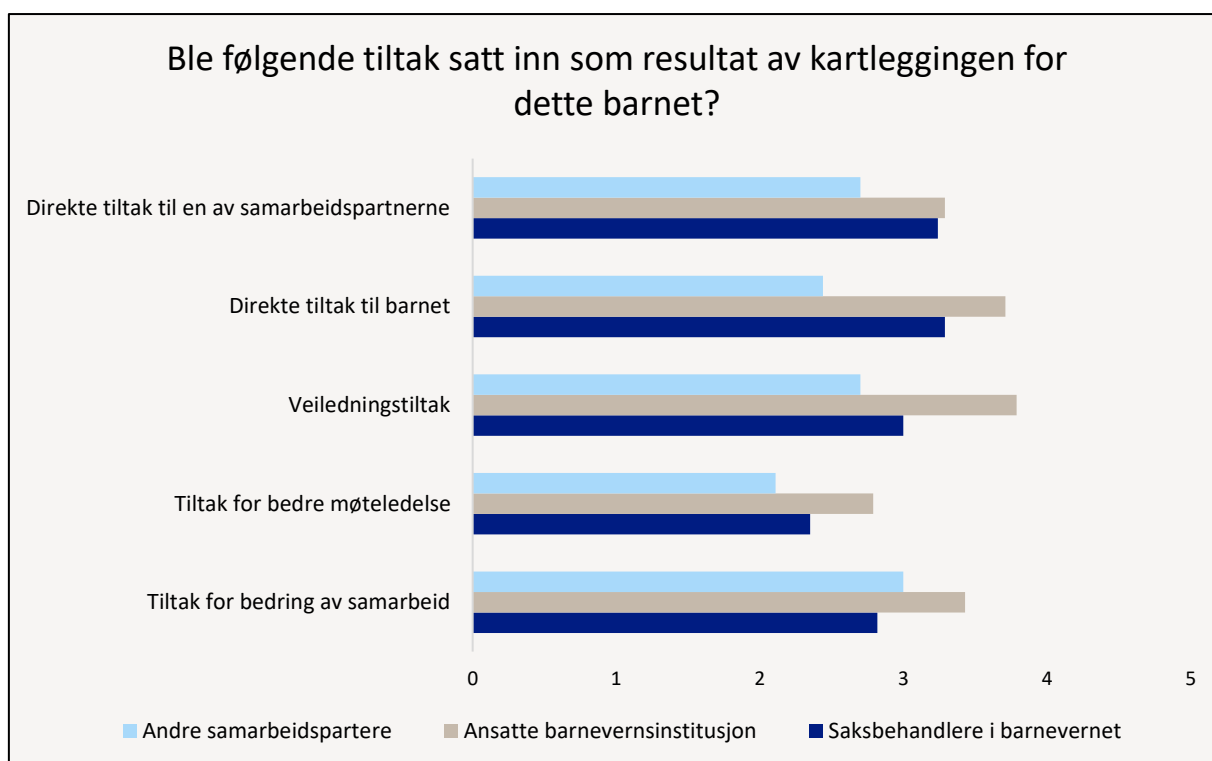
Vedvarende oppfølging

Stillasbyggerne avslutter sjeldent saker, men justerer innsatsen og oppfølgingen ved behov. Stillasbyggerne opprettholder kontakt med ungdommen også når ungdommen har det bra og stillaset fungerer godt. Praksisen «fargelegging» (se helhetlig kartlegging) brukes for å vurdere hvor mye innsats og oppfølging som er nødvendig fra Stillasbyggerne. Målet er at Stillasbyggerne ikke skal være en «bærebjelke» i ungdommens stillas over tid, men kan være det i begrensede perioder frem til stillaset står støtt på egenhånd.

Tjenestestøtte

Stillasbyggerne driver også tjenestestøtte gjennom kursing, foredrag og veiledning på institusjoner, barnevernstjenester og på skoler. Disse aktivitetene er uavhengige av spesifikke saker og kan handle om for eksempel organisasjon-og møteledelse, teambuilding, konflikt- og avvsningshåndtering, eller fagtemaer som traumesensitivitet, personlighetsforståelse og forebygging av utagering.

Resultatene fra spørreundersøkelsen viser at saksbehandlere i barnevernet og ansatte på barnevernsinstitusjon oftest opplever at det blir satt inn veiledningstiltak, direkte tiltak mot ungdommen eller mot samarbeidspartnere (se figur 6). Andre samarbeidspartnere rapporterer at de oftest erfarer at det igangsettes tiltak for bedring av samarbeid samt veiledningstiltak. Det var mindre vanlig med tiltak for bedre møteledelse.

Figur 6. Vurdering av type tiltak etter kartleggingsprosessen, fordelt på tjenestegrupper. Svarene ble oppgitt på en skala fra 1 (ikke i det hele tatt) til 5 (i svært stor grad) og figuren viser gjennomsnittskåre for hver tjenestegruppe.

4.1.4 Funksjon og tidlige utfall (proksimale mål)

Proksimale mål er de umiddelbare funksjonene eller tidlige utfallene man ønsker å oppnå med stillasbygging – det er tegnene på ønsket utvikling. Dette er sentrale steg på veien mot et utviklingsstøttende stillas for ungdommen. Noen funksjoner og tidlige utfall kan ha direkte sammenheng med konkrete praksiser, men i systemisk arbeid som stillasbygging er det gjerne summen av flere praksiser og prosesser over tid som leder til ønsket utvikling i en eller flere utfall, slik at årsaksforklaringene/virkningskjedene er sammensatte. Det kan likevel pekes på noen kjernepraksiser som er særlig sentrale for spesifikke funksjoner og tidlige utfall.

Allianse med stillas

Stillasbyggerne ønsker å etablere tillit og samarbeidsallianse mellom sentrale parter i stillaset, både mellom seg og stillaset, men også mellom de andre partene i stillaset. Sterkere samarbeidsallianser gir bedre forutsetninger for stillasbygging. Stillasbyggerne ønsker også at tjenestene har kjennskap til dem og at de etterspør dem ved behov. Sentrale kjernepraksiser er relasjonsbygging i stillaset og med tjenestene.

Allianse med ungdom

I røde saker ønsker Stillasbyggerne å etablere tillit og samarbeidsallianse med ungdom slik at ungdommen opplever dem som trygge og støttende voksne. Sentrale kjernepraksiser er relasjonsbygging med ungdom og ungdommens stemme.

«[...] de skal jobbe veldig tett innpå fordi de vil på en måte hjelpe meg med det jeg trenger hjelp med, men også trekke seg unna og bare være der som et stillas da, om jeg har en bra periode så jeg får på en måte pusta litt og» (ungdom)

«Vi prøver som en hovedregel å ikke blande oss inn fysisk på en måte, treffe ungdommer og barn, hvis det ikke er nødvendig. Hvis det finnes noe annet eller noen som er mer naturlig som allerede er der altså, LEON-pinsippet» (stillasbygger)

Felles forståelse og retning i stillaset

Stillasbyggerne ønsker å bidra til en felles forståelse av ungdommens situasjon og behov, og en felles retning for å hjelpe og støtte ungdommen. Sentrale kjernepraksiser er helhetlig kartlegging og utforming av en felles plan.

Mestringstro og motivasjon i stillaset

Stillasbyggerne ønsker å bidra til at alle hjelpere i stillaset har reell tro på at de kan hjelpe ungdommen, at de er motiverte for samarbeid og innsats, og at de blir trygge i sin rolle som hjelper. Sentrale kjernepraksiser er relasjonsbygging, veiledning, tiltaksbistand og utforming av en felles plan.

Ungdom med eierskap til egen utvikling

Et sentralt mål for stillasbygging er at ungdommen opplever eierskap til sitt eget utviklingsprosjekt over tid. Sentrale kjernepraksiser er en sammensatt funksjon av at prinsipper som ungdommens stemme og skreddersøm ivaretas godt, og at kjernepraksiser som relasjonsbygging, helhetlig kartlegging og felles plan fungerer.

Presis hjelp

En viktig funksjon i stillasbygging er at ungdommen får den hjelpen og støtten som er hensiktsmessig for hen. Skreddersydd til ungdommens behov, muligheter/ressurser og ønsker. Sentrale kjernepraksiser er helhetlig kartlegging, utforming av en felles plan og tiltaksbistand.

Fungerende samarbeid

Et hensiktsmessig og fungerende samarbeid i stillaset er både en viktig funksjon/mekanisme for andre praksiser i stillasbygging, og et mål i seg selv. Sentrale kjernepraksiser er relasjonsbygging, koordinering og utforming av en felles plan.

Mobilisering av ressurser

Det å engasjere og nyttiggjøre seg av styrker og ressurser i ungdommens stillas kan også være en viktig funksjon som fremmer positive endringsmekanismer. Disse ressursene kan være egenskaper hos ungdommen selv, positive relasjoner til personer i stillaset, aktivitetstilbud, sysselsetting og lignende. Sentrale kjernepraksiser er helhetlig kartlegging og relasjonsbygging med ungdom.

«Vi jobber veldig mye for å få en felles forståelse av den ungdommen. For det er jo ofte det som fører til samarbeidsproblemer, at man har forskjellig oppfatning» (stillasbygger)

4.1.5 Utfall på mellomlang sikt

Basert på Øyvind Kvellos' modeller [16] er Stillasbyggerne opptatte av å bedre samspillet mellom risiko- og beskyttelsesfaktorer, med særlig fokus på de beskyttende faktorene, eller styrkene hos ungdommen og i stillaset.

Styrkede ressurser

Stillasbyggerne vil mobilisere og styrke ressurser og beskyttelsesfaktorer hos ungdommen og i ungdommens stillas. Eksempler på ressurser kan være vedvarende samfunnsdeltakelse (for eksempel skole, utdanning, arbeid, eller organisert fritidsaktivitet), stabile og gode relasjoner (for eksempel venner, kjæreste, omsorgspersoner, eller sosialt fellesskap), felles forståelse og retning over tid, emosjonell og sosial kompetanse, og et positivt selvbilde.

Reduserte sårbarheter

Eksempler på reduserte sårbarheter og risikofaktorer kan være å løse konflikter i en omsorgssituasjon, redusere mobbing og skolefravær, eller redusere psykososiale utfordringer/etablere hensiktsmessige mestringsstrategier.

Kontinuitet i støtte og livsituasjon

Forutsigbar støtte og oppfølging, færre relasjonsbrudd og flyttinger, og stabile omsorgsforhold.

Vedvarende samarbeid

Hensiktsmessig samarbeid og samhandling i stillaset over tid.

4.1.6 Utfall på lang sikt

Livskvalitet og livsmestring

Hovedmålet med stillasbygging er at ungdommen skal ha et godt liv, nå og i fremtiden. Dette kan inkludere at ungdommen mestrer sin tilværelse, deltar på skolen, tar utdanning, forsørger seg gjennom arbeid, deltar i samfunnet sosialt og demokratisk, og mest av alt opplever livskvalitet og velferd.

God helse

Det er også et mål at ungdommen skal kunne ha og opprettholde god fysisk og mental helse.

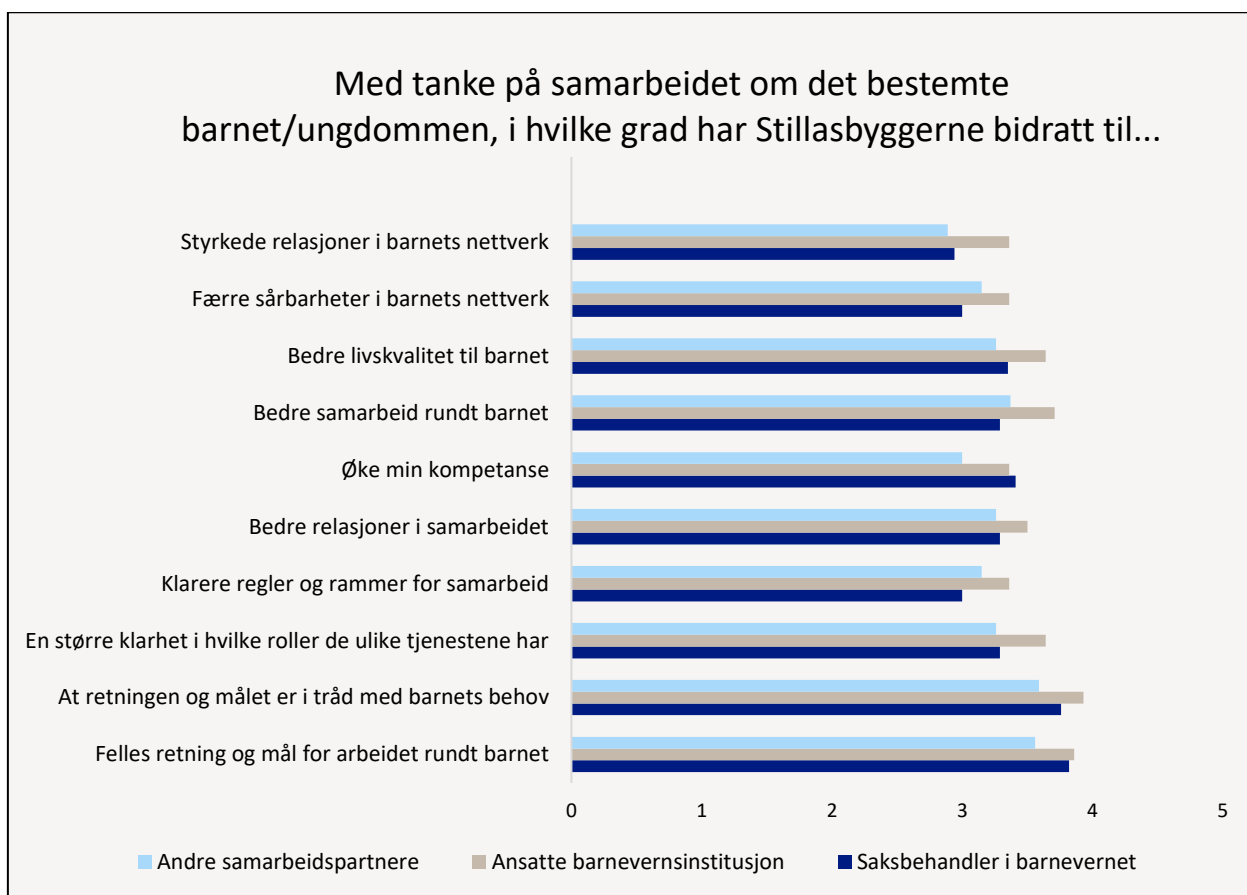
Fravær av skjevutvikling og utenforskap

Mål må ikke nødvendigvis innebære endring for å være betydningsfulle. For ungdom som lever med mange og store påkjenninger i sitt liv kan også fravær eller bremsing av skjevutvikling være et viktig mål. Dette kan for eksempel innebære å bremse en negativ utvikling i sosial deltakelse eller å unngå at utenforskap oppstår.

Styrket samarbeidskultur mellom tjenester

Et mål med stillasbygging er også å støtte vedvarende gode samarbeid og samhandling mellom tjenester i spesifikke saker over tid, slik at samarbeidskulturen mellom tjenestene generelt blir styrket.

Figur 7 viser hvilke endringer samarbeidspartnere har erfart etter samarbeidet med Stillasbyggerne rundt en bestemt ungdom. De rapporterer høyest skåre på felles helhetlig forståelse av barnets behov, felles retning og mål på arbeidet rundt ungdommen, og at retningen og målet er i tråd med barnets behov.

Figur 7. Samarbeidspartneres vurdering av samarbeidet med Stillasbyggerne rundt et bestemt barn eller ungdom, fordelt på tjenestegruppe. Svarene ble oppgitt på en skala fra 1 (ikke i det hele tatt) til 5 (i svært stor grad) og figuren viser gjennomsnittskåre for hver tjenestegruppe.

4.1.7 Opplæring og implementering i Stillasbyggerne

Stillasbyggerne har ikke formelle opplæringsrutiner for nyansatte, men legger stor vekt på å rekruttere de rette personene med kompetansen som teamet trenger. Fortrinnsvis bør man ha praktisk erfaring fra barnevernet eller BUP, og faglig personlig egnethet som står godt til kjerneprinsippene i stillasbygging og komplementerer sammensetningen i teamet.

«Jeg føler teamet er håndplukket. At hver gang det har vært en nyansettelse så er det sånn, okei, hva trenger vi nå, hva mangler vi nå» (stillasbygger)

Nye stillasbyggere får praktisk opplæring og veiledning gjennom å jobbe med en mer erfaren stillasbygger i sin duo, samt ved observasjon og deltakelse i møter og gjennomføring av stillasbyggingsrutiner som «hvor skoen trykker» kartlegging og fargelegging.

«Opplæringsstrategien er på en måte hopp ut og svøm, men vi jobber jo alltid i duo. Så det er jo egentlig, paradoksalt nok, veldig tett og god opplæring [...] det er også en veldig tillit til at du har med deg kompetansen som trengs. Og det gjør veldig mye for da tør vi å bruke den også» (stillasbygger)

Stillasbyggerne praktiserer tillitsbasert ledelse og stillasbyggerduoer har høy grad av profesjonell autonomi i sitt arbeid kombinert med bruk av reflekterende praksis i team. Arbeid i duo skal bidra til kvalitetssikring ved at sakene ses fra flere perspektiver samtidig og drøftes. Innad i duoer kan også ansatte være en emosjonell støtte for hverandre i utfordrende saker og arbeid.

«[...] du får med deg veldig mye tillit fra, både fra leder, men også fra alle andre. Da vet du hva du driver med. Det er en deilig følelse» (stillasbygger)

Implementeringsaktiviteter

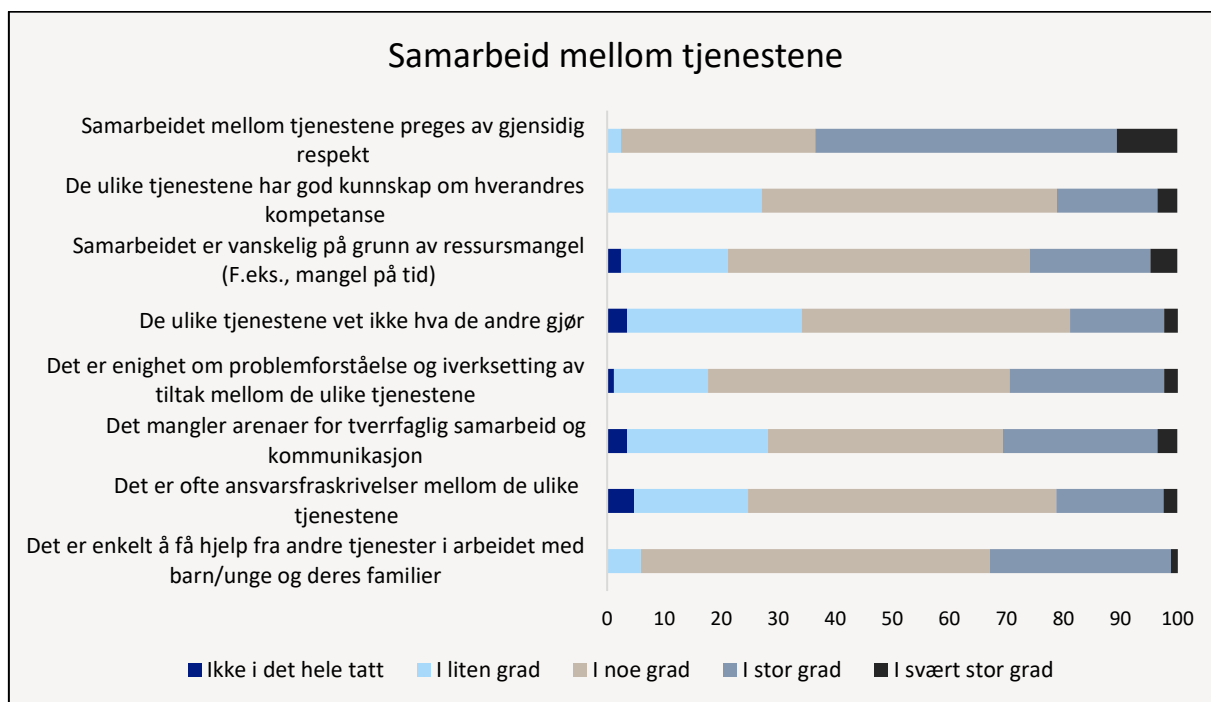
Stillasbyggerne driver implementeringsaktiviteter for å komme i posisjon til å hjelpe. Særlig Stillasbyggernes leder driver oppsøkende informasjonsaktivitet rettet mot tjenestene og generell informasjonsspredning gjennom medier. Stillasbyggerne avtaler informasjonsmøter og bli-kjent møter med tjenester for å informere om hva de gjør, hva de kan bidra med, og for å etablere relasjonsbygging. Gjennom tjenestestøtte (for eksempel kursing, foredrag og veiledning) etablerer de også relasjoner som kan gjøre det lettere å innlede samarbeid i spesifikke saker.

4.2 Hvordan oppleves Stillasbyggerne?

4.2.1 Samarbeidspartneres erfaringer

Denne delen av resultatene er basert på spørreskjema til tjenestene, og vi rapporterer resultatene for saksbehandlere i barnevernstjenesten, ansatte på institusjon, fosterforeldre og andre samarbeidspartnere.

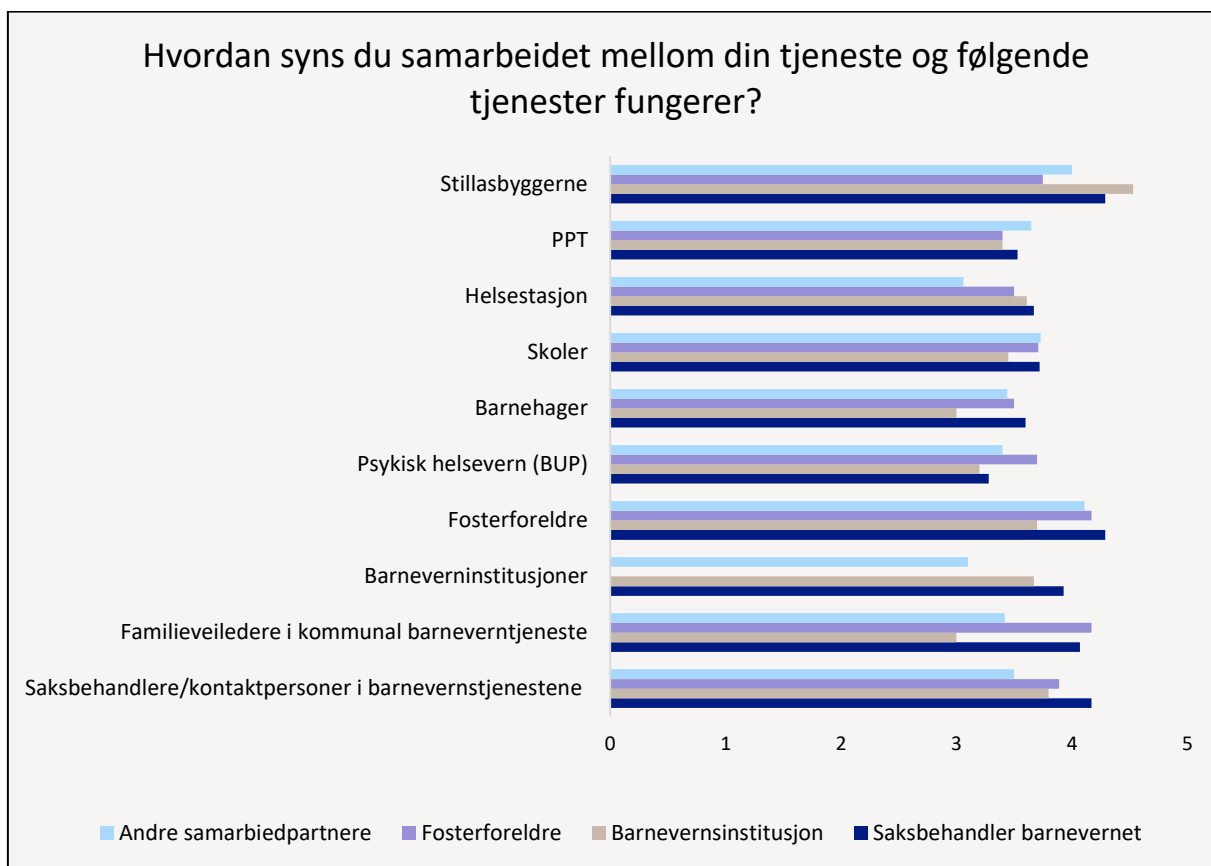
Vi spurte først alle samarbeidspartnere om hvordan de opplever samarbeidet mellom faggrupper i andre relevante tjenester i de kommunene Stillasbyggerne har avtaler med. Figur 8 viser at 64% av respondentene opplever at samarbeidet mellom tjenestene preges av gjensidig respekt i stor grad eller i svært stor grad. Utfordringer som fremheves er at 27% oppgir at det mangler arenaer for tverrfaglig samarbeid og kommunikasjon, og at 19% oppgir at det ofte er ansvarsfraskrivelse mellom tjenestene. Kun 1/3 av respondentene oppgir at det er enkelt å få hjelp fra andre tjenester i arbeidet med barn og unge og deres familier.

Figur 8. Vurdering av samarbeid mellom ulike tjenester. Svarene ble oppgitt på en skala fra 1 (ikke i det hele tatt) til 5 (i svært stor grad) og figuren viser prosentandel av hvert svaralternativ.

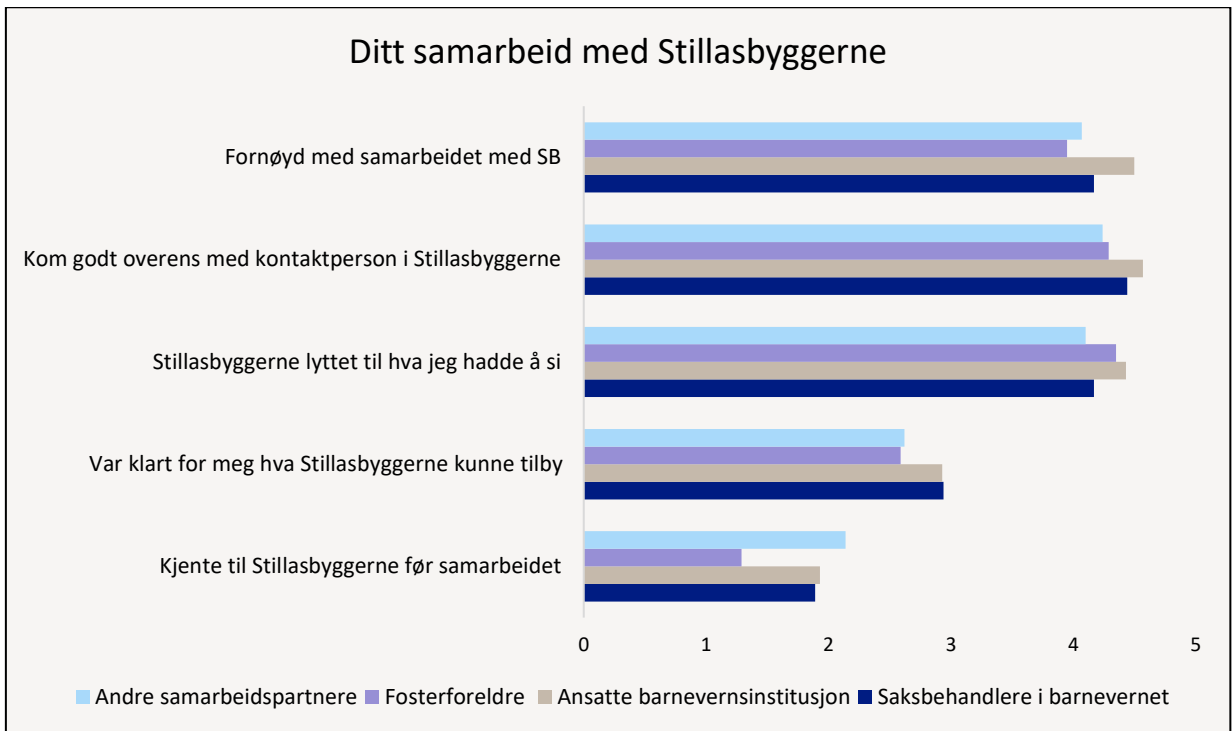
Vi spurte deretter om hvordan samarbeidet mellom respondentens tjeneste og andre tjenester fungerer. Ansatte på barnevernsinstitusjon rapporterer høyest gjennomsnittskåre på samarbeidet, etterfulgt av saksbehandlere i barnevernet, andre samarbeidspartnere og

fosterforeldre (se figur 9). Den tjenesten der respondentene oppgir at samarbeidet fungerer dårligst er psykisk helsevern (BUP), der fosterforeldre oppgir høyest vurdering av samarbeidet, etterfulgt av andre samarbeidspartnere, saksbehandlere i barnevernet og ansatte på barneversinstitusjon.

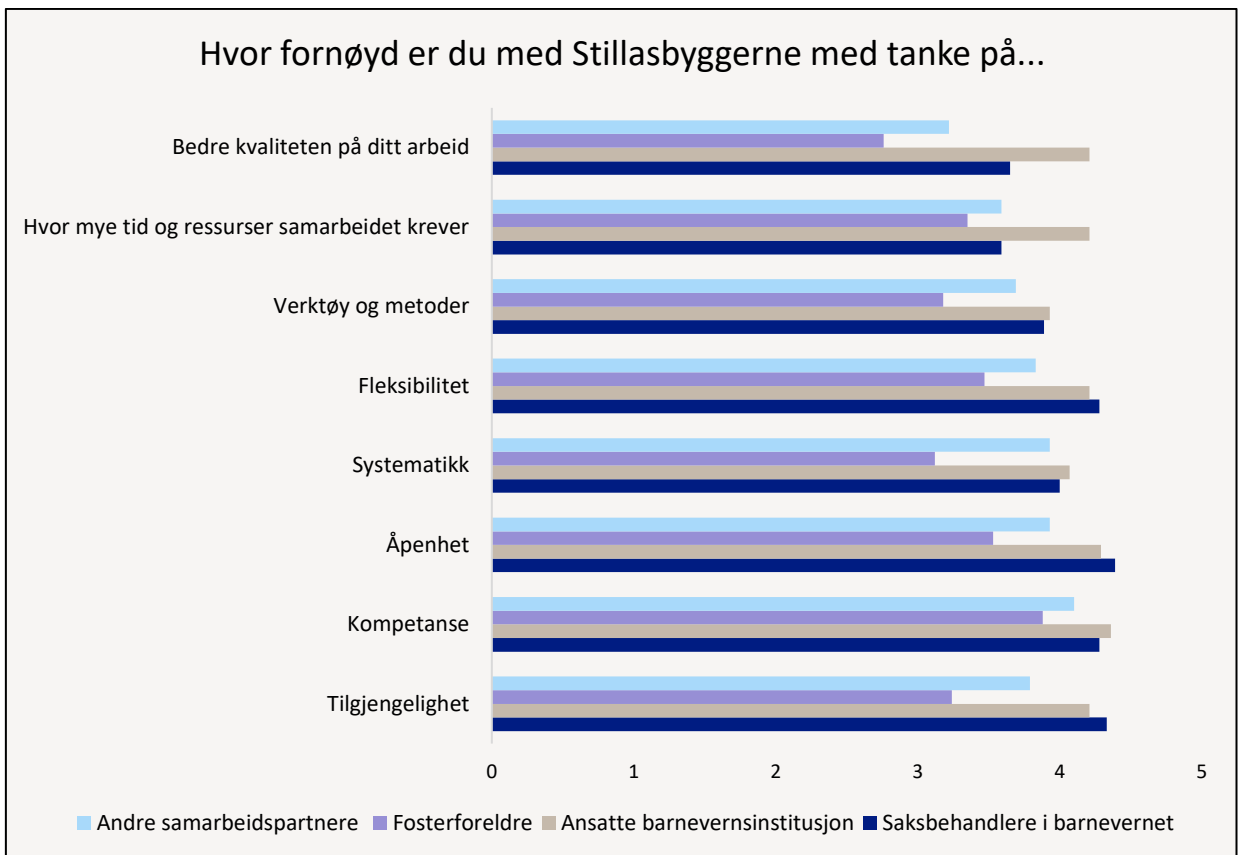

Figur 9. Vurdering av samarbeid med andre tjenester, fordelt på tjenestegrupper. Svarene ble oppgitt på en skala fra 1 (ikke i det hele tatt) til 5 (i svært stor grad) og figuren viser gjennomsnittskåre for hver tjenestegruppe.

Videre ba vi respondentene svare på spørsmål om sitt generelle inntrykk og samarbeid med Stillasbyggerne. Figur 10 viser at relativt få av respondentene kjente til Stillasbyggerne før samarbeidet. De rapporterer også at de kun i noen grad var klar over hva Stillasbyggerne kunne tilby. På spørsmål om hvor fornøyd de var med samarbeidet med Stillasbyggerne, i hvilken grad de kom godt overens med kontaktpersonene i Stillasbyggerne, og om de opplevde å bli lyttet til, var det i stor grad positive svar fra alle tjenestene (se figur 11).

Figur 10. Vurdering av samarbeid med Stillasbyggerne som tjeneste, fordelt på tjenestegrupper. Svarene ble oppgitt på en skala fra 1 (ikke i det hele tatt) til 5 (i svært stor grad) og figuren viser gjennomsnittskåre for hver tjenestegruppe.

Figur 11. Vurdering av fornøydhetsgrad med Stillasbyggernes arbeid og tjenester, fordelt på tjenestegrupper. Svarene ble oppgitt på en skala fra 1 (ikke i det hele tatt) til 5 (i svært stor grad) og figuren viser gjennomsnittskåre for hver tjenestegruppe.

4.2.2 Ungdommenes erfaringer

Vi identifiserte fire temaer som ungdommene var opptatte av i intervjuene: 1) Stillasbyggerne som støttesystem for meg, 2) min tillit til Stillasbyggerne, 3) Stillasbyggerne følger hva jeg ønsker (medvirkning), og 4) hvor vi møtes er viktig.

Stillasbyggerne som støttesystem for meg

Ungdommenes forståelse av Stillasbyggerne som tjeneste var at de skulle fungere som et støttesystem rundt dem.

«Jeg skal ikke få en psykolog som sitter og forventer at jeg skal snakke med dem, men at de heller er som et stillas da, at de skal på en måte heller være som et typ støttesystem rundt meg, og hjelpe meg med å komme meg videre og komme fremover uten at det raser helt da»

En ungdom beskrev Stillasbyggernes funksjon som å hjelpe ungdommen med å fremme sine ønsker til barnevernet på en bedre måte.

«[...] sånn tiltak som hjalp barna med å få frem det de ønsket til barnevernet på en bedre måte også, det var det jeg fikk inntrykk av dem da, første gang jeg møtte dem»

Min tillit til Stillasbyggerne

Temaet **min tillit til Stillasbyggerne** har tre underkategorier: «de har ikke lest mappa», «tilgjengelighet og tid» og «åpenhet om samtaler i stillaset».

I intervjuene rapporterte ungdommene at de hadde en høy grad av tillit til Stillasbyggerne. Denne tilliten var bygd opp gjennom ulike grep som Stillasbyggerne gjorde. Et slikt grep som ungdommene fremhevet viktigheten av var at Stillasbyggerne ikke hadde lest mappa deres før de møtte dem. Dette var et kjerneelement for å bygge tillit.

«Det første de sa var at de ikke hadde lest mappa mi, dem ville ha førsteinntrykket fra meg liksom øyeblikket der og da»

Flere av ungdommene sa at det at Stillasbyggerne ikke hadde lest mappa var selve forutsetningen for tillit.

«Hvis dem hadde lest mappa først så hadde jeg bare tenkt på dem som alle andre folk som jeg har hatt å gjøre med, men at de valgte å ikke gjøre det spesifikt for å få det førsteinntrykket av meg det var en god start for å si det sånn, det var en veldig god start. For det viser jo at dem vil jo ikke hjelpe problembarnet som liksom havna på institusjon og barnevernet, de vil hjelpe den personen som ender foran deg»

«Jeg tror at hvis hun hadde kommet til meg i begynnelsen og sagt «hei, jeg heter (navn)» og jeg har lest mappa di og jeg har lyst til å hjelpe deg, da hadde jeg trukket meg med en gang»

Et annet element som ungdommene fremhevet at skaper tillit er «tilgjengelighet og tid» som flere av ungdommene sa skilte seg fra tidligere hjelp de har fått.

«Med Stillasbyggerne så fikk jeg jo på en måte all den tiden jeg trengte. Jeg trengte liksom ikke fortelle hele min livshistorie på en time. Og det tror jeg er veldig-veldig-veldig viktig for andre ungdommer også»

En ungdom sa at det var viktig å vite at Stillasbyggerne er tilgjengelige også etter at prosjektet/tiltaket er avsluttet. Det ble beskrevet som spesielt viktig å føle at man ikke mister noen man har fått stor tillit til.

«Hun har gitt meg den sikkerheten da, på at selv om jeg ikke er en del av Stillasbyggerne lenger så kan jeg ringe henne og snakke med henne og møte henne»

Et annet grep som ungdommene opplever at øker tilliten til Stillasbyggerne er deres åpenhet om hvilke samtaler de har hatt med andre personer i stillaset.

«Hun var også veldig flink til å informere meg om at hun for eksempel har vært i kontakt med miljøarbeideren eller andre av mine nærmeste bare for å høre litt hva de tenker og sånne ting da, og det ga meg veldig mye tillit [...] jeg følte aldri at hun snakket med noen bak ryggen min da, for jeg fikk alltid vite hva som skjedde»

Stillasbyggerne følger hva jeg ønsker (medvirkning)

Ungdommene vi intervjuet pratet mye om hvordan de ble involvert med Stillasbyggernes arbeid fra begynnelsen av kontakten. Ungdommene beskrev at Stillasbyggerne følger hva de tenker at de trenger hjelp med..

«[...] og de har vært veldig flinke på å følge, liksom, hvordan jeg tenker da, ikke bare hva andre tenker og de tenker, men liksom hva jeg tenker. Det tror jeg mangler ganske mange steder»

..og hva de vil snakke om.

«Dem hører på meg hvis jeg sier: egentlig vil jeg prate om dette eller jeg vil ikke så mye fokusere på dette i dag kan vi prate om noe annet og så videre, så hører dem»

Samtidig beskrev ungdommene at Stillasbyggerne gir innspill og argumenter for hvilke valg de har, men at ungdommen fortsatt har siste ord.

«Jeg fikk velge hva jeg selv ville, hun kom jo ofte med innspill da og med å liksom sånn derre «jeg tenker at» hvor hun kommer med ideer da på forskjellige mål, og hvis jeg tenker at det var helt ut av ingensteder og ikke ville ha det som mål så var det helt greit. Så hun var veldig bestemt på at vi ikke skulle gjøre noe som jeg ikke syntes var greit da»

Ungdommene la også vekt på viktigheten av å bli satt først og dermed ha det siste ordet i beslutningene som blir tatt i deres liv.

«Jeg har blitt ordentlig sett, veldig og ordentlig sett, og jeg har fått bestemme min egen vei å gå da. Jeg tror det er mest derfor jeg på en måte har det så greit i dag da, fordi jeg fikk lov til å kartlegge hva jeg trengte, det var ikke henne som kartla for meg hva jeg trengte og hva jeg ville ha. Det var jeg som bestemte at det her trenger jeg hjelp med, det her vil jeg skal gjøres på den og den måten, også fikk jeg det på den måten jeg ville ha det»

Hvor vi møtes er viktig

Alle ungdommene vi intervjuet beskrev hvor viktig det var å kunne møtes andre steder enn på et kontor. De beskrev at de møtte Stillasbyggerne på kafé, gåtur, eller biltur.

«Også satt jeg veldig pris på at vi aldri måtte sitte inne på et lite rom, hvor hun sitter med notatblokk det er, det er det verste jeg vet»

«Jeg tenker at en grunn til det gode samholdet er at ulik på BUP så trenger du ikke gå inn i et stort bygg, snakke i et grått og tett kontor, på ukomfortable stoler. Altså du snakker ikke med en person som skal hjelpe deg, det føles mer som om du blir satt i en situasjon hvor man føler seg skyldig for å være der»

4.3 Styrker og utfordringer ved Stillasbyggerne

I dette kapittelet beskriver vi styrker og utfordringer ved Stillasbyggerne fra samarbeidspartners perspektiv. Dataen kommer fra 1) spørreskjemaet der respondentene fikk muligheten til å beskrive styrker, utfordringer eller begrensninger ved Stillasbyggerne i fritekst, i tillegg til generelle kommentarer, og 2) fokusgruppeintervjuer med barnevernet og institusjon. For å tydeliggjøre hvilke sitater som kommer fra de ulike kildene blir det angitt i parentes enten «spørreskjema» eller «intervju». For å sikre at deltakerne ikke kan identifiseres velger vi å ikke presisere informant. Det vil derfor ikke komme frem om sitatet kommer fra en kontaktperson, leder i barnevernet, eller fra institusjonsansatte.

4.3.1 Utfordringer

Mange av utfordringene som beskrives angående samarbeid med Stillasbyggerne ser ut til å komme av en utydelig rolle og et utydelig mandat. Dette beskrives blant annet som at Stillasbyggerne ikke er bevisste sin egen rolle og makt inn i tjenestene.

«Jeg tenker at de kanskje ikke ser eller er bevisste nok den makten de faktisk har da, når man kommer to stykker også snakker man med en kontaktperson som kanskje bare har jobba i halvannet år ikkesant, også kan de være ganske kritiske da. Og skape en usikkerhet, så vi har hatt noen runder på det, hvor vi har måttet rydde opp, også har vi nye runder på det. Så jeg tenker at det er litt gjentakende da, at de kan være ganske kritiske» (intervju)

Flere beskrev at det kan oppstå uklarheter om roller grunnet det utydelige mandatet.

«De overskred sitt mandat i forhold til å innta en kontrollfunksjon for saken [...] det ble uklart hvem som hadde lederfunksjon (tjenesten eller Stillasbyggerne)» (spørreskjema)

En deltaker i fokusgruppeintervjuet beskrev lignende utfordringer.

«Jeg har også sett noen utfordringer noen ganger fordi de har på en måte litt udefinert rolle tenker jeg, de skal være en sparringspartner, men da er det også en grense for når de skal gi seg, det er vi som faktisk eier dette her, det er vi som har myndighet til å gjøre noe» (intervju)

En konsekvens av at rollen til Stillasbyggerne er uklar, er at de oppleves som kritiske, skarpe og masete av flere, både kontaktpersoner og ledere. Dette ble beskrevet som spesielt problematisk når det gjelder unge saksbehandlere som er mer uerfarne i jobben sin.

«Jeg har gjentakende erfaringer med kritikk av ansatte eller tilbakemeldinger. Og jeg tenker, det er jo ganske kjent over det ganske land at man har mange unge saksbehandlere som trenger mye støtte og det er klart at det å da møte en psykologspesialist og en barnevernspedagog som har mye kompetanse, så jeg tenker at det er viktig med den ydmykheten da, at man jobber med ulike folk. Og det er klart at da må de også liksom tune seg litt inn da, tenker jeg. Unge saksbehandlere må nettopp ha den støtten og må få lov til å erfare og bygge kompetanse og man er jo sitt eget verktøy. Og det er klart at vi skal tåle kritikk, men det kan bli veldig sånn sterkt da» (intervju)

«Jeg har også opplevd det som beskrives her at det kan være litt sånn skarp kritikk, «ja, men nå må dere bang-bang», også er det kanskje ikke helt i tråd med det vi tenker nødvendigvis, også gir de seg ikke helt på de argumentene de kanskje har sett for seg da» (intervju)

En annen konsekvens av den utydelige rollen er at Stillasbyggerne kan oppfattes som et «spesialistbarnevern»

«Det kommer noen inn med kompetanse, men som regel har vi ganske mye kompetanse vi og. Og vi har hatt et par saker der kontaktpersoner kommer og sier at dem synes det er litt ugreit i forhold til litt sånn mas fra Stillasbyggerne» (intervju)

«Også har jeg også tenkt at de blir litt sånn spesialistbarnevern av og til, fordi det er nye og uerfarne ansatte, så du tenker at det Stillasbyggerne sier blir på en måte loven da» (intervju)

I ytterste konsekvens av denne rolleklarheten og det utydelige mandatet beskriver deltakerne i fokusgruppene at det kan bidra til å bryte ned, fremfor å bygge opp, tjenesten.

«De gir seg liksom ikke, og det stusser jeg over. Vi har blitt en veldig stabil og fin gjeng, men vi jobber med å bygge denne tjenesten, og det er klart at det er veldig fort å rive ned» (intervju)

I tillegg føler ledere at de må bli med på møter mellom Stillasbyggerne og kontaktpersoner grunnet kommunikasjonsutfordringer og at kontaktpersonens meninger ikke blir tatt på alvor.

«Så jeg må bli med på møter, følge opp, og jobbe veldig ned på det nivået da» (intervju)

«Vi har nylig hatt et møte, drøfting med Stillasbyggerne at disse tiltakene har vi og vi mener det er nok og ga begrunnelse på hvorfor barnevernstjenesten har tatt disse vurderingene og da var min fagleder også til stedet og det gjorde at de på en måte godtok barnevernstjenestens vurderinger i saken. Men for meg så kunne jeg ikke alene møte dem da, så min fagleder var med» (intervju)

4.3.2 Styrker

Det ble beskrevet en rekke styrker ved Stillasbyggerne både fra spørreskjemaene og fokusgruppeintervjuene. Vi har kategorisert disse inn i tre temaer: 1) Stillasbyggerne bidrar til bedre samarbeid mellom tjenestene, 2) Stillasbyggerne bidrar med nyttig kompetanse og gir et helhetlig blikk, og 3) Stillasbyggerne fungerer som en støtte i arbeidshverdagen.

Stillasbyggerne bidrar til bedre samarbeid mellom tjenestene

Flere deltakere beskriver at Stillasbyggerne bidrar til å bedre samarbeidet mellom deres tjeneste og andre tjenester. Dette kom blant annet frem ved at deltakerne beskrev at Stillasbyggerne bidrar til å fasilitere møter mellom tjenestene, samt at de i disse møtene kan bidra som en nøytral tredjepart uten andre interesser enn det som er til brukerens beste. De beskrev.

«Jeg har hatt en del bistand fra de i en sak hvor det har vært veldig konfliktfylt. Vanskelig samarbeid mellom barnevernstjenesten og fosterhjemmet, hvor de har vært med å fasilitere noen møter og ja, forsøkt å være en nøytral tredjepart, kan jeg si» (intervju)

«Stillasbyggerne har en rolle som er uavhengig av de ulike faginstansene og kan derfor snakke med alle uten at det blir oppfattet som at de representerer andre enn brukerens interesser» (spørreskjema)

I tillegg til å fungere som en nøytral tredjepart ble det også beskrevet at Stillasbyggerne kan bidra ved å stille de vanskelige spørsmålene i møter mellom tjenestene. Dette ble beskrevet som gunstig for samarbeidsklimaet, da det hadde vært uheldig om disse vanskelige spørsmålene ble stilt av barnevernstjenesten.

«Så har de hjulpet oss med strukturelle samarbeidsproblemer, med andre instanser hvor vi ser at ting kan være litt kjørt hvor de har på en måte gått inn og vært den upopulære, også kan de på en måte ta litt av brodden av oss da, så vi kan samarbeide med den andre instansen. Altså, at den andre instansen kanskje tenker at Stillasbyggerne er jo skikkelig kjipe og stiller alle disse spørsmålene, også lurer vi på de samme spørsmålene, men det ville vært uheldig for samarbeidsklimaet å stille de spørsmålene» (intervju)

Som en positiv virkning ved at Stillasbyggerne fasiliterer og bidrar inn i møter mellom tjenestene, beskriver en deltaker at dette fremmer en bedre samhandling der samarbeidspartnerne rundt ungdommen drar i samme retning.

Stillasbyggerne bidrar med nyttig kompetanse og gir et helhetlig blikk

Den andre styrken som ble identifisert var at Stillasbyggerne bidrar med nyttig kompetanse og gir et helhetlig blikk. Flere deltakere i fokusgruppetintervjuene beskrev at en av de største styrkene ved Stillasbyggerne er deres faglige tyngde og gode innspill i kompliserte barnevernssaker.

«Og jeg tenker jo at Stillasbyggerne er på en måte det ekstra blikket for oss da, på noe av den kompetansen som vi ikke har» (intervju)

Som en virkning av nyttige innspill og en ekstra kompetanse beskriver flere deltakere at dette bidrar til en mer helhetlig tenkning rundt problemstillingene i sakene.

«Ofte når du jobber i de her kompliserte omsorgssakene så får du så tunnelsyn, og du ønsker ikke å høre fra Bufdir, du ønsker ikke å høre fra BUP, du ønsker faktisk å høre fra noen som har noe av den samme kompetansen da, men kompetansen i tillegg som går på psykisk helse da» (intervju)

«Stillasbyggerne dekker et stort behov for å ivareta gapet mellom BUP og barnevern, og se mer helhetlig på sakene» (spørreskjema)

En deltaker i foksugruppetintervjuet beskriver også hvordan denne helhetlige tenkningen bidrar til oversiktlige kartlegginger som gjør det enklere å sette seg inn i nye saker.

«Ofte er jo hele permen til ungdommen ganske stappa, og mye å sette seg inn i, så hvis man skal jobbe på ny avdeling eller er nyansatt og trenger en sånn kjapp innføring i hva historikken er her og hva har vært gjort og hva har vært prøvd, så har jo Stillasbyggerne sammenfattet hele mappen til tre eller fire ark» (intervju)

Stillasbyggerne fungerer som en støtte i arbeidshverdagen

Flere deltakere beskriver hvordan Stillasbyggerne fungerer som en god støtte for dem. Det beskrives blant annet som spesielt viktig at Stillasbyggerne bidrar med bekreftelser på at man er på rett vei i en utfordrende arbeidshverdag.

«Det er veldig positivt for meg å ha Stillasbyggerne med på laget. Dette gjør belastningen på meg mindre, og gjør meg i bedre stand til å stå i utfordrende relasjoner/samarbeid over tid» (spørreskjema)

Samtidig er også støtte i form av rollen som refleksjonspartner i kompliserte saker også prissatt av flere. De beskriver:

«Stillasbyggerne ble en sånn drøftings- og refleksjonspartner der det på en måte blir mer komplisert [...] jeg tenker å bruke de som en sånn rådgiver på hva tenker dere her, dere kjenner saken ikke sant, er det noe vi ser som, eller er det noe dere ser nå, hva tenker dere om samarbeid skole-hjem for eksempel» (intervju)

En deltaker beskrev også at Stillasbyggerne fungerer som en god støtte når ting blir utfordrende i koronatiden, og legger spesielt vekt på Stillasbyggernes fleksibilitet.

«I korona har jeg en opplevelse av at de kan være veldig fleksible da og stille opp på de måtene som vi trenger nå, nærmest som et tiltak i en kortere periode i påvente av tiltak. Hadde blant annet en ungdom som i fosterhjem som hadde behov for psykisk helsehjelp når koronasituasjonen oppsto, og psykisk helsehjelp var lange køer og det var vanskelig å få kontakt der, hvor de da steppet inn som en samtalepartner for den ungdommen i, over en periode da» (intervju)

5. Diskusjon

I første del av denne rapporten har vi beskrevet Stillasbyggernes tilbud i form av en konseptuell modell. En grunnforutsetning for Stillasbyggerne er at tilbudet som gis er individuelt tilpasset og skreddersydd for den enkelte ungdom, og de individuelle forløpene kan gjøre det utfordrende å beskrive tilbudet. Målene Stillasbyggerne jobber mot avhenger av sammensetninger av ulike kontekstuelle faktorer og en vektning av disse, der noen faktorer er viktigere enn andre i de ulike sakene. For å møte denne utfordringen i datainnsamlingen, har vi blant annet bedt samarbeidspartnere om å svare på spørsmål i spørreskjemaundersøkelsen knyttet til et bestemt barn/ungdom. Vi har videre etterstrebet å beskrive faktorer som vi finner på tvers av ulike forløp, som for eksempel arbeid med tillit og relasjon.

Vi baserte modellen på Stillasbyggernes egne beskrivelser av hvordan de jobber, samt dokumenter med beskrivelser av arbeidsmetoder og anonymiserte caser. Beskrivelsene til Stillasbyggerne ble deretter illustrert med data som ble innhentet fra samarbeidspartnere om deres erfaringer med Stillasbyggerne knyttet til en bestemt ungdom. En begrensning ved denne rapporten er at våre data kun gir en indikasjon av hva samarbeidspartnere har erfart av Stillasbyggerne som tjeneste, og ikke en systematisk undersøkelse av hva de har mottatt. I videre evaluering av Stillasbyggerne er det mulig å benytte modellen som er presentert i denne rapporten for å gjøre en grundig studie av gjennomførbarhet og etterlevelse, der man systematisk undersøker hvordan Stillasbyggerne gjennomfører sin tjeneste i praksis. Spesifisering av en modell gjør det mulig å utvikle gode mål og indikatorer for å videre kartlegge hvordan tjenesten utføres, samt tjenestens måloppnåelse. I videre evaluering er det viktig å benytte seg av design som er egnet til å evaluere komplekse systemtiltak over tid [17].

I andre del av rapporten brukte vi spørreskjemadata fra samarbeidspartnere og kvalitative data fra ungdom til å beskrive hvordan Stillasbyggerne oppleves. Vi fant i hovedsak beskrivelser av positive erfaringer. Samarbeidspartnere oppga at de var fornøyde med samarbeidet med Stillasbyggerne, at de kom godt overens med kontaktpersonen, og at Stillasbyggerne lyttet til hva de hadde å si. Når samarbeidspartnere ble bedt om å evaluere hvordan samarbeidet fungerte med en rekke tjenester, var Stillasbyggerne en av de tjenestene som fikk høyest skårer. Fosteforeldrene skåret samarbeidet med Stillasbyggerne lavere enn de andre respondentene, noe som kan forklares av at de har hatt mindre kontakt med Stillasbyggerne (se beskrivelse av utvalg under metoddelen), mens ansatte på barnevernsinstitusjon skåret samarbeidet noe høyere enn resten av respondentene. Generelt oppga alle samarbeidspartnerne at de i mindre grad kjente til Stillasbyggerne før samarbeidet, og at de visste lite om hva tjenesten hadde å tilby før samarbeidet begynte.

For ungdommene var det spesielt viktig at Stillasbyggerne er tilgjengelige over tid, at de kan møtes andre steder enn på et kontor, at de fungerer som et støttesystem rundt ungdommen, og at de opplever å ha tillit til Stillasbyggerne som tjeneste. Grunnlaget for denne tilliten ble beskrevet i form av at Stillasbyggerne ber om samtykke for å lese ungdommenes mappe, at de er tilgjengelige og tålmodige, og at de er åpne om kontakten de har med ulike personer i stillaset.

Resultatene i denne delen av rapporten gir støtte for at Stillasbyggerne treffer et behov i rommet mellom de ulike tjenestene. I spørreundersøkelsen med tjenester som samarbeider med Stillasbyggerne oppga blant annet 27% at det mangler arenaer for tverrfaglig samarbeid. Dette kan tolkes som at det er behov for en tjeneste som retter seg mot samarbeid mellom tjenestene.

I **tredje del** av rapporten undersøkte vi styrker og utfordringer mer direkte med data fra kvalitative intervjuer fra barnevernstjenester og kommentarfelt fra spørreskjemaundersøkelsen til samarbeidspartnere. I fokusgruppeintervjuene ble det beskrevet en rekke styrker ved Stillasbyggerne, både som tjeneste og som samarbeidspartner. Som tjeneste ble det beskrevet at Stillasbyggerne bidrar inn i møter og bidrar til et bedre samarbeidsklima på tvers av tjenestene, samt at de fremmer en helhetlig tankegang der alle drar i samme retning for å hjelpe ungdommen på best mulig måte. I tillegg ble de beskrevet som å ha en kompetanse, fleksibilitet og kapasitet som barnevernet ikke har. Som samarbeidspartner ble det lagt vekt på at Stillasbyggerne er en god støttespiller, der de både kan gi bekreftelser og komme med nye innspill for å bistå i kompliserte barnevernssaker. Det var generelt en bred konsensus om at Stillasbyggerne er et tjenestetilbud med viktige bidrag for å sikre ungdommer et individuelt og skreddersydd tilbud.

En utfordring som kom frem i det kvalitative datagrunnlaget var at Stillasbyggerne mangler en tydelig rolleavklaring eller et tydelig mandat. Dette ble beskrevet som at verken Stillasbyggerne selv eller samarbeidspartnere var bevisste Stillasbyggernes rolle og makt inn i tjenestene, og at det derfor kan oppstå rolleforvirringer rundt samarbeidet. Det ble videre beskrevet at Stillasbyggerne kan oppleves som et «spesialistbarnevern» og at de kan virke kritiske, skarpe og masete, spesielt for mer uerfarne kontaktpersoner. En tydeligere rolleavklaring og en mer sensitiv holdning, særlig til unge kontaktpersoner, anbefales i det videre utviklingsarbeidet av Stillasbyggerne.

5.2 Rapportens begrensninger

- Vi samlet ikke inn data om Stillasbyggernes rekruttering og opplæring. For videre implementering av Stillasbyggerne, er det viktig å nærmere undersøke hvordan opplæring gjennomføres, hvordan Stillasbyggerne veileder hverandre, og hvordan de internevaluerer eget arbeid. Modellen som ble presentert i denne rapporten kan være en hjelp i videre arbeid med dette.
- Fosterforeldrene ble rekruttert via barnevernstjenesten, så vi vet ikke sikkert hvordan denne delen av rekrutteringen foregikk. I tillegg har fosterforeldre fått en mer aktiv del i kartleggingen etter at vår datainnsamling ble avsluttet. Videre evalueringer kan involvere fosterforeldre i større grad.
- Vi intervjuet kun fire ungdommer, og disse ble rekruttert av Stillasbyggerne. For å kunne gi et mer helhetlig bilde av opplevelsen av å få hjelp av Stillasbyggerne fra ungdomsperspektivet hadde vi med fordel inkludert flere ungdommer.

5.3 Konklusjon

Resultatene i denne rapporten støtter at stillasbyggermodellen, slik den fremstår i denne rapporten, dekker et behov for ungdom med sammensatte vansker som andre tjenester ikke klarer å dekke. Både ungdommer og samarbeidspartnere rapporterer at de er godt fornøyde med arbeidet som Stillasbyggerne gjør. Det fremheves at de bidrar med en helhetlig tankegang, at de er tilgjengelige, og at de jobber langsiktig. Vi har også identifisert noen forbedringspunkter i denne rapporten. Vi etterlyser først og fremst at Stillasbyggernes rolle blir tydeligere i arbeidet med barnevernstjenesten for å bedre samarbeidet. Vi anbefaler også en videre evaluering av Stillasbyggerne for å kunne si noe om effekten det har for både ungdommens livskvalitet, kvaliteten på ungdommens stillas, og hvilke samfunnsøkonomiske implikasjoner et slikt helhetlig tilbud som Stillasbyggerne har.

Referanser

1. Kayed NS, Jozefiak T, Rimehaug T, Tjelflaat AB, Wichstrlm L. Resultater fra forskningsprosjektet Psykisk helse hos barn og unge i barnevernsinstitusjoner, Regionalt kunnskapssenter for barn og unge – Psykisk helse og barnevern, NTNU;2015.
2. Lauritzen C, Vis SAM, Fossum S. Samhandling mellom barnevern og psykisk helsevern for barn og unge – utfordringer og muligheter. Scandinavian Psychologist; 2017.
3. Hansen ILS, Jensen RS, Fløtten T. Trøbbel i grenseflatene. Samordnet innsats for barn og unge. Fafo; 2020.
4. Walker JS, Matarese M. Using a theory of change to drive human resource development for Wraparound. Journal of child and family studies. 2011; 20(6):791-803
5. Schurer Coldiron J, Bruns ES, Quick H. A comprehensive review of Wraparound care coordination research, 1986-2014. Journal of child and family studies. 2017;26(5):1245-1265
6. Suter JC, Bruns EJ. Effectiveness of the Wraparound process for children with emotional and behavioral disorders: a meta-analysis. Clinical child and family psychology review. 2009;12(4):336-351.
7. Stillasbyggerne. Stillasbygging [internett]. Tilgjengelig fra: <https://www.stillasbyggerne.no/stillasbygging>
8. Bronfenbrenner U. The ecology of human development: Experiments by nature and design. Cambridge, MA: Harvard University Press; 1979.
9. Mumford S, Anjum RL. Getting Causes from powers. Oxford: Oxford University Press; 2011.
10. Creswell JW, Clark VLP. Designing and conducting mixed methods research. Sage Publications; 2017.
11. Martinussen M, Adolfsen F, Lauritzen C, Richardsen AM. Improving interprofessional collaboration in a community setting: relationships with burnout, engagement and severe quality. Journal of Interprofessional Care. 2012;26(3):219-25.
12. Braun V, Clarke V. Using thematic analysis in psychology. Qualitative research in psychology. 2006;3(2):77-101.
13. Bang H. Effektivitet i lederteam – hva er det, og hvilke faktorer påvirker det. [internett]. Psykologtidsskriftet. Tilgjengelig fra: <https://psykologtidsskriftet.no/fagartikkel/2008/03/effektivitet-i-lederteam-hva-er-det-og-hvilke-faktorer-pavirker-det>
14. Gotvassli KÅ. Kunnskap, kunnskapsutvikling og kunnskapsledelse i organisasjoner. Bergen: Bokforlaget; 2015.
15. Tessand HES. Hjelpen – lav terskel, høy kompetanse. Erfaringer fra kommunepsykologisk praksis i Ski kommune. [internett]. Psykologforeningen. Tilgjengelig fra: https://www.psykologforeningen.no/content/download/33035/331687/version/1/file/Hjelp_ern.pdf.
16. Kvello, Ø. Barn i risiko. Skadelige omsorgssituasjoner. Gyldendal Akademisk; 2010.
17. McGill E, Er V, Penney T, Egan M, White M, Meier P, et al. Evaluation of public health interventions from a complex systems perspective: a research methods review. Social Science & Medicine. 2021;113697